

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLİŞKİ İSTİKRARI İLE SOSYAL
İLGİ, İLİŞKİSEL BENLİK SAYGISI VE MANEVİYATLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Şerife Kaya Akarsu

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEMMUZ, 2018

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Şerife

Soyadı: KAYA AKARSU

Bölümü: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

İmza:

Teslim tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Üniversite Öğrencilerinin İlişki İstikrarı ile Sosyal İlgil, İlişkisel Benlik Saygısı ve Maneviyatları Arasındaki İlişki

İngilizce Adı: The Relationship Between Social Interest, Relational Self-Esteem, Spirituality And Relationship Stability Of University Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Şerife KAYA AKARSU

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Şerife Kaya AKARSU tarafından hazırlanan “Üniversite Öğrencilerinin İlişki İstikrarı ile Sosyal İlgisi, İlişkisel Benlik Saygısı ve Maneviyatları Arasındaki İlişki” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Doç. Dr. Şerife IŞIK)

(Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Gazi Üniversitesi)

Başkan: (Doç. Dr. Türkan DOĞAN)

(Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Hacettepe Üniversitesi)

Üye: (Dr. Öğretim Üyesi Leyla ERCAN)

(Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Gazi Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 09/07/2018

Bu tezin Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırmam boyunca bana destek olan, bilgi ve deneyimini, zamanını, enerjisini, güler yüzünü benimle paylaşan, sevecen tavırlarıyla öğrencilerinin gönlünü kazanmış sevgili tez danışmanım Doç. Dr. Şerife IŞIK'a öncelikle teşekkür ederim. Onu tanıdığım ve öğrencisi olma ayrıcalığına yaşadığım için çok şanslıyım.

Uzakta olsalar da varlıklarıyla güven duyduğum aileme, bana ömrü boyunca emek vermiş olan anneme teşekkür ederim.

Bu süreçte yanımda olan eşim Alper AKARSU'ya sabrı, anlayışı, güveni, yardımı için teşekkür ederim.

Varlığıyla güç bulduğum, hayatıma yeni bir anlam katan oğlum Alperen AKARSU'ya bana yaşattığı bu duygular için teşekkür ederim.

Veri toplama konusunda bana yardımcı olan herkese teşekkür ederim.

Şerife KAYA AKARSU

Temmuz, 2018

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN İLİŞKİ İSTİKRARI İLE SOSYAL İLGI, İLİŞKİSEL BENLİK SAYGISI VE MANEVİYATLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Şerife Kaya Akarsu

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz, 2018

ÖZ

Bu çalışmada romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyatları ile ilişki istikrarı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya 270 kadın, 130 erkek toplam 400 kişi katılmıştır. Verileri toplamak için Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgi Ölçeği, Mizaç ve Karakter Envanteri'nin Kendini Aşma alt ölçeği ve İlişki Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi, ANOVA, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ve Çoklu Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ilişki doyumu ve ilişki yatırımı cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir fark göstermemiştir. Buna karşılık erkeklerin seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdiği görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ilişki istikrarının ilişki süresine göre anlamlı bir fark göstermediğidir. Bunun yanı sıra ilişki doyumu ile sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca ilişki yatırımı ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı ilişki doyumunu ve ilişki yatırımı yordamaktadır. Buna karşılık maneviyatın sadece ilişki yatırımı yordadığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular ilgili alan yazın ışığında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlişki istikrarı, maneviyat, ilişkisel benlik saygısı, sosyal ilgi.

Sayfa Adedi:71

Danışman: Doç. Dr. Şerife IŞIK

**THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL INTEREST,
RELATIONAL SELF-ESTEEM, SPIRITUALITY AND
RELATIONSHIP STABILITY OF UNIVERSITY STUDENTS
(Master Thesis)**

Şerife Kaya Akarsu

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2018

ABSTRACT

In this study the relationship of the university students living in romantic relationship between social interest, relational self-esteem, spirituality with relationship stability were examined. A total of 400 people, 270 females and 130 males participated in the research. In order to collect data Personal Information Form, Adlerian Social Interest Scale-Romantic Relationship Form (ASIS-RR), Self-Transcendence Scale subscale of Temperament and Character Inventory, Relational Assessment Questionnaire were used. Pearson Moments Correlation, Multiple Regression Analyze, ANOVA and T- test were used to analyze data. Result of the study indicated that there was no significant difference relationship satisfaction and relationship investment in terms of gender. On the other hand, it was seen that men had higher scores on the evaluation of the quality of alternatives. The other result of the study indicated that there was no significant difference relationship stability in terms of relationship duration. In addition, there were obtained positive and meaningful relationship between relationship satisfaction and social interest, relational self-esteem. Also there were obtained positive and meaningful relationship between relationship investment and spirituality, social interest, relational self-esteem. Social interest and relational self-esteem predicted relationship satisfaction and relationship investment. Whereas it was seen that spirituality predicted only relationship investment. The findings of the present study were discussed in the light of the related literature.

Key Words: Relationship stability, spirituality, relational self-esteem, social interest.

Page Number : 71

Supervisor : Assoc. Prof. Şerife IŞIK

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	I
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	II
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	III
TEŞEKKÜR.....	IV
ÖZ	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XI
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	XII
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Sınırlılıklar	6
1.4. Tanımlar.....	7
BÖLÜM 2.....	9
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1. Bağlanım	9

2.1.1. Karşılıklı Bağımlılık Kuramı.....	10
2.1.2. İlişki İstikrarı ve Yatırım Modeli.....	13
2.2. Maneviyat.....	15
2.3. Sosyal İlgi	18
2.4. Benlik ve Benlik Saygısı.....	21
2.4.1. İlişkisel Benlik Saygısı.....	22
2.5. İlgili Araştırmalar	23
BÖLÜM 3.....	31
YÖNTEM.....	31
3.1. Araştırmanın Modeli.....	31
3.2. Araştırma Grubu.....	31
3.3. Veri Toplama Araçları.....	32
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	32
3.3.2. Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgi Ölçeği	32
3.3.3. Mizaç ve Karakter Envanteri.....	33
3.3.4. İlişki İstikrarı Ölçeği	34
3.3.5. İlişki Değerlendirme Ölçeği	34
3.4. Verilerin Toplanması	35
3.5. Verilerin Analizi	35
BÖLÜM 4.....	37
BULGULAR	37
4.1. Cinsiyete Göre İlişki İstikrarı	37
4.2. İlişki Süresine Göre İlişki İstikrarı.....	38
4.3. Maneviyat, Sosyal İlgi ve İlişkisel Benlik Saygısı ile İlişki İstikrarı Arasındaki İlişki	39
4.4. Maneviyat, Sosyal ilgi ve İlişkisel Benlik Saygısının İlişki İstikrarını Yordamasına İlişkin Bulgular.....	41

BÖLÜM 5	43
TARTIŞMA	43
5.1. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin İlişki İstikrarı Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Fark Göstermekte Midir? Alt Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması	43
5.2. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin İlişki İstikrarı İlişki Süresine Göre Anlamlı Bir Fark Göstermekte Midir? Alt Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması	44
5.3. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Maneviyat, Sosyal İlgı ve İlişkisel Benlik Saygısı İlişki İstikrarını Yordamakta Mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması	45
BÖLÜM VI	47
SONUÇ VE ÖNERİLER	47
6.1. Sonuçlar	47
6.2. Öneriler	48
KAYNAKLAR	49
EKLER	63
KİŞİSEL BİLGİ FORMU	64
ROMANTİK İLİŞKİLERDE ADLERİAN SOSYAL İLGİ ÖLÇEĞİ	65
MİZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ KENDİNİ AŞMA ÖLÇEĞİ ..	66
İLİŞKİ İSTİKRARI ÖLÇEĞİ	67
İLİŞKİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ	70

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. <i>Doyum ve İstikrarı Etkileyen Dört Koşul</i>	12
Tablo 2. <i>Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyet, İlişki Süresi ve Yaşa Göre Dağılımı</i>	32
Tablo 3. <i>Cinsiyete Göre İlişki İstikrarı Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları</i>	37
Tablo 4. <i>İlişki Süresine Göre İlişki İstikrarı Puanlarına İlişkin Anova Sonuçları</i>	39
Tablo 5. <i>İlişki İstikrarı ile Maneviyat, Sosyal İlgi ve İlişkisel Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu</i>	40
Tablo 6. <i>Maneviyat, Sosyal ilgi ve İlişkisel Benlik Saygısının İlişki İstikrarını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi</i>	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yatırım modelinde bağlanım ve ilişki istikrarı15



SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

İİÖ	İlişki İstikrarı Ölçeği
MKE	Mizaç ve Karakter Envanteri
İDÖ	İlişki Değerlendirme Ölçeği



BÖLÜM 1

GİRİŞ

Yeni doğan bebek annesinin veya ona bakan kişinin ilgisiyle hayata başlar. Biraz daha büyüdüğünde arkadaşlık, toplum tarafından kabul edilme, diğer kişilerle işbirliği ihtiyacı hisseder. Ergenlik ve yetişkinlik dönemine geldiğinde ise kişi romantik ilişkiler yaşamak ister (Odacı, 1994). Çünkü sınırlı bir varlık olan insanın güçsüzlüğü onun hedeflerine tek başına erişmesini olanaksız kılar. Yalnız başına yaşayıp yaşam ödevlerini yalnız başına yapmak isteyen insan, hayata tutunamaz (Adler, 1979).

Yakın ilişki duygusal bağlanma, psikolojik ihtiyaçların karşılanması ve karşılıklı bağımlılık koşullarından en az birini karşılayan ve iki kişi arasında kurulan ilişkiyi ifade etmektedir (Brehm, Kassin & Fein, 2002). Aile, akrabalık, arkadaşlık gibi yakın ilişkiler bizlere sosyal bir varlık olarak nasıl davranmamız gerektiğini öğretir (Fletcher, 1993). İnsan, kendisini en iyi yakın ilişkilerde ifade eder. Romantik ilişkiler ise yakın ilişkiler arasında en özel olanıdır. Çünkü romantik ilişkiler insan hayatının vazgeçilmez bir yönünü oluşturmaktadır. İnsan hayatta olduğu sürece içgüdüleri, sosyalleşme isteği, sürekli onu romantik ilişki kurmaya yöneltecektir (Küçük Helvacı, 2012). Romantik ilişkiler; flört etme, beraber yaşama, evlilik ve diğer uzun süreli birlikteliklerin de içerisinde yer aldığı, kişilerarası bir ilişki biçimidir (Hendrick & Hendrick, 2006). Collins (2003) romantik ilişkiyi, iki tarafın da gönüllü olduğu ve karşılıklı kabul ettiği ilişki türü olarak ifade etmektedir. Romantik ilişkiyi diğer ilişkilerden ayıran beş özellik bulunmaktadır. Bunlardan birincisi kişinin flört edip etmediği, flört etme sıklığı ve yaşını ifade eden, “katılım”dır. İkincisi kişinin kimlerle romantik deneyimler yaşamayı tercih ettiğini belirten “eş seçimi”dir. Diğer özellik, romantik ilişkide paylaşılan etkinlikleri ifade eden “ilişki içeriği”dir. “İlişki kalitesi” ise ilişkiden faydalı tecrübeler edinmeyi belirtmektedir. Son

olarak “bilişsel ve duygusal süreçler” ilişkiyi diğer ilişkilerden ayıran duygusal tepkileri, beklenti ve algıları ifade etmektedir.

Yakın ilişkiler bireyin sevgi–ait olma ihtiyacını karşılamakta; karşı cinsin beğenisinin kazanılması kişinin kendine duyduğu saygı ve güveni etkilemekte, kurulan ilişkiler kişinin kendileriyle ilgili bilmedikleri özelliklerini fark etmesini sağlamaktadır (Büyükşahin-Çevik 2007). Myers (1992) insanların mutluluğunu en çok etkileyen şeyin diğer insanlarla kurulan ilişkiler olduğunu ifade etmektedir. Bilişsel, sosyal ve duygusal değişimlerin meydana geldiği, genç yetişkinlik dönemi olan üniversite yıllarında yaşanan romantik ilişkiler, bireyin gelişiminde büyük önem taşımaktadır (Collins, 2003). Romantik ilişkiler, bireylerin kimlik ve kişilik gelişimleri, akran ve aile ilişkileri, akademik, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Sarı 2008). Romantik ilişkiler üç temel gelişim görevinin yerine getirilmesini sağlamaktadır: a) biricik bir kimlik oluşturmak, b) ilişki becerilerini geliştirmek ve karşı cinsle yakınlık kurmak c) cinsel dürtülerle sağlıklı bir şekilde baş etmek (Feldman & Gowen, 1998). Genç yetişkinlik dönemi Erikson’un yakınlığa karşı soyutlanma olarak ifade ettiği gelişimsel kriz dönemine denk gelmektedir. Yakınlık genç bireyin kimliğini kaybetme korkusu yaşamadan duygusal bir ilişki kurabilme becerisini ifade ederken, soyutlanma bireyin sağlıklı ilişkiler kuramayıp yalnız kalmasını ifade etmektedir. Bu nedenle genç yetişkinin sağlıklı romantik ilişkiler geliştirmesi gencin gelişimi açısından da son derece önemlidir (Furjman & Schaffer, 2003). Yapılan araştırmalar romantik ilişkilerin eş seçimi üzerinde de önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Romantik ilişki sürecinde birey hem kendisini hem karşı cinsi tanımakta, evlilikte karşılaşılabileceği problemlerin provasını yapmaktadır. Kişi bu süreçteki deneyimleri, oluşturduğu kriterleri sayesinde eş seçimini gerçekleştirmektedir (Özabacı, 2004). Üniversite döneminde kurulan romantik ilişkilerle, gençlerin sosyal etkinliklere katılımı artmakta böylece sosyal gelişimleri desteklenmektedir (Hamamcı & Esen-Çoban, 2010; Moss & Schwebel, 1993). Yapılan araştırmalar bu dönemde yaşanan romantik ilişkilerin gençlerin yetişkin yaşamına daha iyi uyum sağlamasında önemli etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Furjman & Schaffer, 2003). Sağlıklı bir romantik ilişki bireylerin özgüvenini arttırmaktadır (Larson, 1988). Bireylere önemli bir sosyal destek sağlamaktadır (Connolly & Konarski, 1994). İlişkilerde yaşanan sorunlar ise başka problemleri de beraberinde getirmektedir. Örneğin; duygusal ilişkideki başarısızlık, akademik performansı olumsuz yönde etkilemektedir (Shollenberger, 2001).

Üniversite öğrencilerinin ortalama %65'i üniversite yaşamı boyunca en az bir kez romantik ilişki yaşamaktadır (Collins, 2003). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, öğrencilerin %25'i karşı cinsle ilişkilerinde sorun yaşadığını belirtmiştir (Kılıç, 1995). Başka bir araştırmada 18-35 yaş arasında intihar girişiminde bulunan bireylerde, kişilerarası ilişkiler önemli bir rol oynamaktadır (Alptekin, 2008). Türküm, Kızıldaş ve Sarıyer (2004), çalışmalarında üniversite öğrencilerinin karşı cinsle olan duygusal ilişkilerinde güçlük yaşadıklarını tespit etmiştir. İnsanlar mutlu olacakları beklentisi ile romantik ilişkilere başlarlar. Ancak, her romantik ilişkinin uzun sürmesi veya uzun süren her ilişkinin ideal bir birliktelik olması mümkün değildir (Taylor, Peplau & Sears, 2003). Bazı çiftler sıkıntılı hayatlarına rağmen ilişkilerini devam ettirebilirken, uyumlu, mutlu olan kişiler ilişkilerini bitirebilmektedir. Bu durum, yakın ilişkileri etkileyen pek çok faktörün bulunduğunu göstermektedir (Bilecen, 2007).

İlişki istikrarında ilişki doyumu önemli bir faktördür, ancak kişi ilişkiyi doyum almasa da ilişkiyi devam ettirebilmekte ya da doyum verici ilişkiyi alternatif bir ilişkiye dolayı veya ilişkiye yapılan yatırımların az olması sonucu sonlandırabilmektedir. İlişkinin sürdürülmesi bağlanımla ilgilidir (Bilecen, 2007). İlişki doyumu ve ilişkiye yapılan yatırımlar arttıkça, alternatif ilişkilere eğilim azaldıkça ilişkiye bağlanım da artmaktadır. İlişkiye bağlanım içerse bu üç faktörün de olmasına gerek duyulmamaktadır (Le & Angew, 2003).

İlişki istikrarı bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri, mükemmeliyetçilik, öfke ve suçluluk ifade biçimleri, erken dönem uyumsuz şemalar, stresle başa çıkma tarzları ve kıskançlık gibi değişkenlerle ilişkili bulunmuştur (Bilecen, 2007; Buğa, 2009; Eser Çimen, 2007; Kaynak, 2014; Şahin, 2015; Taluy, 2013). Bu araştırmada ise ilişki istikrarı ile ilişkili olduğu düşünülen sosyal ilgi, kişisel benlik saygısı ve maneviyat değişkenleri incelenmiştir.

Sınırlı, güçsüz bir varlık olan insanın amaçlarına tek başına ulaşmaya çalışması, yaşam ödevlerini yalnız bir şekilde yerine getirmesi, hayata tutunmasını zorlaştırır (Adler, 1997). Adler, insanın hayatta üç görevi olduğunu ifade etmektedir. Bunlar iş, arkadaşlık ve sevgi/aşk görevleridir. Kişinin hayattaki en büyük görevi ise sevgi/aşk görevidir (Adler, 1998). Bu yüzden romantik ilişkilerde ilişki istikrarı ile sosyal ilgi ilişkisinin ele alınması gereği göze çarpmaktadır.

Benlik saygısı insanın yaşamını bütünüyle etkilemekte ve kişinin davranışına yön vermektedir. Kişinin yakın ilişki kurmasında ve sürdürmesinde etkili olmaktadır. Çünkü insanlar romantik ilişkilerinde ilişki yeterlilikleriyle ilgili değerlendirmeler yapmaktadır (Hamarta, 2004). Bu yüzden ilişkisel benlik saygısı da ilişkinin sürdürülmesinde önemli bir etken olarak ele alınabilir.

Maneviyat, kişinin iç dünyasını, evrendeki yerini, hayatın anlamını anlama çabasıdır. Manevi yönü gelişmiş kişiler fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan daha sağlıklıdır. Ayrıca bu kişilerin umut düzeyleri ve yaşam kaliteleri daha yüksektir (Cimete, 2002). Maneviyat kişinin diğer insanlarla kurduğu ilişkiyle gelişmektedir. Kişi başkalarına sevgi gösterip onlardan sevgi görerek, onları bağışlayıp onlar tarafından bağışlanarak, onlarla güven ilişkisi geliştirerek manevi gereksinimini karşılamaktadır. Bu yüzden kişinin insanlarla olan ilişkisi manevi boyutun esası olarak görülmektedir (Dyson, Cobb & Forman, 1997). Alanyazında yakın ilişkiler konusunda maneviyatın etkisinin ele alınmadığı görülmüş bu çalışmada bu eksikliğin giderilmesi hedeflenmiştir.

Bireylerin yaşadığı duygusal ilişkiler özellikle üniversite döneminde önem kazanmakta ve bu dönemde yaşanan ilişkiler gelecekte kurulacak ilişkiler açısından yol gösterici olmaktadır. Bu ilişkiler evlilikle sonuçlansa bile boşanma oranlarındaki artış (TUİK, 2017) ilişki istikrarı konusunu irdelemenin önemini ortaya koymaktadır. Bu durumdan yola çıkarak alanyazındaki araştırmaların, sonuçları, sınırlılık ve önerileri dikkate alınarak sosyal ilgi, maneviyat ve ilişkisel benlik saygısının ilişki istikrarını yordayıp yordamadığı araştırmanın temel problemini oluşturmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1. Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

2.Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) ilişki süresine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

3.Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişki benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4.Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin maneviyat, sosyal ilgi ve ilişki benlik saygısı ilişki istikrarını (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) yordamakta mıdır?

1.2. Araştırmanın Önemi

Genç yetişkinlik dönemi, gencin yaşamını birlikte sürdüreceği kişiyi bulma uğraşısı içerisine girdiği bir dönemdir. Genç yetişkinlerin bu dönemde kurduğu ilişkiler hem gelişimsel görevlerini başarıyla yerine getirme hem de psikolojik açıdan genci destekleme adına büyük önem taşımaktadır. Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkileri düşünüldüğünde; ilişkisini başarıyla devam ettiren öğrenciler olduğu gibi kısa sürede biten ilişkilerle de karşılaşabilmektedir. Bazı öğrenciler ilişkilerinden doyum alırken, bazıları doyumsuzluk yaşamakta; doyumsuzluk yaşanmasına rağmen devam eden ilişkilerin yanı sıra, doyuma rağmen biten ilişkiler de olabilmektedir. Bazı bireyler ise alternatif bir seçeneğe sahip olmakla ilişkisine son verebilmektedir. Bireylerin bu dönemde yaşadığı ilişkiler gelecekte kuracakları ilişkiler açısından yol gösterici olacaktır. Belki de bu ilişkiler evlilik ile nihayet bulacaktır. Ancak yaşanan ilişkilerin kısa sürede son bulması ya da evlilikle sonuçlanmasına rağmen boşanma oranlarındaki artışın dikkat çekici boyutlara ulaşması, ilişki istikrarı konusunu irdelemenin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu yüzden ilişki istikrarını etkileyen değişkenleri belirlemenin ikili ilişkilerde önemli olacağı düşünülmektedir. Kişinin maneviyatı, ilişki benlik saygısı ve sosyal ilgisinin ilişkiden aldığı doyumu, ilişkiyi sürdürüp sürdürmemesini, ilişkiye yapacağı yatırımı etkileyebileceği düşünüldüğünden, bu araştırmayla ilişki istikrarı konusunda ilişki psikolojisi alanına katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Alanyazında üniversite öğrencilerinin yaşadıkları temel sorunlardan birinin romantik ilişkiler olduğu vurgulanmakta (Atik & Yalçın, 2010; Karataş & Gizir, 2013; Küçükarslan,

2011; Topkaya & Meydan, 2013) ve üniversite öğrencilerinin Üniversite Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezleri'ne en önemli başvuru nedeninin romantik ilişkilerde yaşanan zorluklar olduğu belirtilmektedir (Doğan, 2007). Bu anlamda öğrencilerin ilişki istikrarını etkileyen etmenlerin tespit edilmesi bu merkezlerde önleyici çalışmalar yapılmasına da imkan sağlayacaktır.

Romantik ilişkiler, bireylerin sosyal, duygusal ve akademik gelişimleri, kimlik ve kişilik gelişimleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Sarı 2008). Sağlıklı bir romantik ilişki bireylerin özgüvenini arttırmaktadır (Larson, 1988). Bireylere önemli bir sosyal destek sağlamaktadır (Connolly & Konarski, 1994). Birey sevgi, saygı, ait olma ve güvenlik ihtiyacını yakın ilişkiler ile giderebilmektedir. Bireyin ilişkisinden elde ettiği doyum mutlu olmasına imkan sağlamaktadır (Doğan, 2012). İlişki istikrarı konusunun ele alınmasıyla da bireylerin sağlıklı ilişkiler kurması ve psikolojik ihtiyaçlarını gidermesine yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

Bunun yanı sıra alanyazın incelendiğinde bireylerin ilişki istikrarı ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısının ele alındığı yeterli araştırmanın yer almadığı görülmüştür. İlişki istikrarının bağlanma stilleri, stresle başa çıkma, toplumsal cinsiyet rolleri, benlik saygısı ve kıskançlık düzeyi gibi kavramlarla ilişkisi ele alınmıştır. Bu araştırma ile ilgili alanyazına bu yönde katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir.

- 1.Araştırmaya esas olan bilgilerin toplanması, kullanılan veri toplama araçları (İlişki Değerlendirme Ölçeği, İlişki İstikrarı Ölçeği, Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgi Ölçeği ve Mizaç ve Karakter Envanteri Kendini Aşma Alt Ölçeği) ile sınırlıdır.
- 2.Araştırma bulguları, araştırma grubunda yer alacak öğrencilerle benzer özelliklere sahip öğrencilere genellenebilecektir.
- 3.Araştırmadan toplanacak veriler araştırma grubunda yer alan bireylerin romantik ilişkileri ile sınırlıdır.

1.4. Tanımlar

İlişki Doyumu: Bireylerin ilişkiden elde ettiği kazançları olumlu olarak değerlendirmesidir (Le & Agnew, 2003).

İlişki Yatırımı: İlişki sonlandığında azalan veya kaybedilen kaynaklardır (Le & Agnew, 2003).

Seçeneklerin Niteliği: Mevcut ilişkiye karşılık alternatif seçeneklerin algılanan çekiciliğidir (Rusbult, Martz & Agnew, 1998).

Bağlanım: Bireyin mevcut ilişkisini sürdürme isteğidir (Rusbult, Martz & Agnew, 1998).

Sosyal İlgisi: Bireyin kendisinden yola çıkarak tüm toplumla özdeşleşmesi ve bunun sürekliliği için çaba harcamasıdır (Adler, 2004a).

İlişkisel Benlik Saygısı: İlişkisel benlik saygısı, bireyin ilişkiye dair yeterliliği konusunda kendisini olumlu olarak değerlendirmesidir (Snell & Finney, 1993).

Maneviyat: Bireyin yaşamın anlamını, yaşamdaki yerini, kendi iç dünyasını, diğerleriyle olan ilişkisini anlama çabasıdır (Cimete, 2002).



BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, ilişki istikrarının kuramsal çerçevesi ve ilişki istikrarı ile ilişkisi araştırılan maneviyat, sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve ilgili araştırmalar hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Bağlanım

Kadın ve erkeğin birlikteliklerini sürdürebilmelerinin nedenini araştıran birçok kuramcı, temelde bağlanımın ve karşılıklı bağımlılığın etkili olduğunu belirtmektedir (Rusbult, 1983). İkili ilişkilerde ilişkinin istikrarına veya sürekliliğine ilişkin çeşitli açıklamalar yapılsa da bunların Thibaut ve Kelley'nin (1959) karşılıklı bağımlılık kuramına dayandığı görülmektedir. Rusbult'un yatırım modeli de karşılıklı bağımlılık kuramından beslenerek ilişki istikrarı konusunda belirgin açıklamalar getirmiştir (Büyükşahin, Hasta & Hovardaoğlu, 2005). Bu nedenle yatırım modeli ve ilişki istikrarının daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle bağlanım ve karşılıklı bağımlılık kuramına değinilmiştir.

Wieselquist, Rusbult, Foster ve Agnew'e (1999) göre bağlanım, ilişkinin niteliğini ifade etmesinin yanı sıra kişinin ilişkiyi sürdürmeye yönelik niyetlerini kapsamaktadır. Rusbult ve Buunk (1993) bağlanımın ilişkiyi sürdürme isteğini ve partnere bağlanma duygularını kapsadığını belirtmiştir. Adams ve Jones (1997) ise ilişkilerin gelişmesinde bağlanımın önemli bir faktör olduğunu ifade etmiştir. Hampel ve Vangelisti (2008) araştırmalarında katılımcılara bağlanımın anlamıyla ilgili sorular yöneltmişlerdir. Katılımcıların önemli bir kısmı bağlanımı "iyi ve kötü günde, partnerlerinin kendileriyle olacağına inanma" olarak ifade ettikleri görülmüştür.

Bağlanım modellerinden biri olan Levinger'in (1991) sargınlık modeline göre bağlanımın üç belirleyicisi vardır: Mevcut ilişkinin çekiciliği, seçeneklerin çekiciliği ve engeller. İlişkinin çekiciliği arkadaşlık, cinsel doyum gibi ilişkiden elde edilen kazançları ifade etmektedir. İlişkinin çekiciliği arttıkça ilişki sargınlığı da artmakta ve ilişki sürdürülmektedir. İkinci etken, seçeneklerin çekiciliğidir. Birey mevcut ilişkisinden elde ettiği kazançları, diğer olası ilişkilerden elde edebileceği kazançlarla kıyaslamakta ve seçeneklerin çekiciliğini belirlemektedir. Buna göre de ilişkisini sürdürmekte ya da bitirmektedir. Ekonomik nedenler, çocuklar gibi dışsal engeller de ilişkinin sürdürülmesini etkilemektedir.

Johnson (1991) ilişkinin devam etmesinde kişisel, ahlaksal ve yapısal bağlanım olmak üzere üç farklı tip bağlanımın etkili olduğunu belirtmiştir. Kişisel bağlanım, birlikteliğe devam etmedeki kişisel isteği ifade etmekle birlikte, ilişkiye yönelik tutum, partnere yönelik tutum ve ilişki kimlik olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır. Kişisel bağlanım bireyin partnerine, ilişkisine yönelik olumlu tutumunu, biz duygusunu hissetmeyi ifade etmektedir. Ahlaksal bağlanımsa birlikteliğin sürdürülmesi gereğini belirtmektedir. Boşanmama zorunluluğu, eşe yönelik zorunluluk ve birlikteliği sürdürme zorunluluğunu kapsamakta ve temelini dinsel inançlardan almaktadır. Yapısal bağlanım birlikteliğin sürdürülmesi mecburiyetini ifade etmektedir. İlişkinin bitmesi durumunda ödenecek bedeller, alternatif seçeneklerin olup olmaması, ilişkiye yapılan maddi manevi yatırımlar, birlikteliğin devam ettirilmesindeki sosyal baskı gibi karşılaşılabilecek olumsuz sonuçlarla ilgilidir.

Alanyazında, bağlanımla ilgili geliştirilen kuramlar, Rusbult'un yatırım modeli de dahil olmak üzere, Thibaut ve Kelley'nin (1959) karşılıklı bağımlılık kuramına dayanmaktadır (Fehr, 2003).

2.1.1. Karşılıklı Bağımlılık Kuramı

Thibaut ve Kelley (1959) tarafından geliştirilen karşılıklı bağımlılık kuramı, sosyal mübadele kuramına dayanmaktadır. Sosyal mübadele kuramı insanların kendilerine haz veren ilişkilere yaklaştığını, onlara acı veren ilişkilere ise uzaklaştığını ifade etmektedir. Kişilerin ilişkilerinde ödül-bedel hesabı yaparak ödülleri artırmaya çalışırken bedellerini azaltmaya eğilimi olduğunu belirtmektedir.

İlişkideki kişilerin birbirleriyle iletişimini, birbirlerine yönelik tavırlarını ifade eden etkileşim, karşılıklı bağımlılık kuramına göre ilişkilerin tamamının ürünüdür (Thibaut & Kelley, 1959). Karşılıklı bağımlılık, etkileşim içindeki bireylerin eşin tercihleri, güdüleri ve davranışlarını temel alarak birbirlerinin deneyimlerine göre ya da birbirlerinin deneyimlerini etkileyerek davranma tarzı olarak tanımlanır (Rusbult & Arriaga, 1997).

Karşılıklı bağımlılığın temel özelliği olan etkileşim ilişkiden alınan ödül ve ilişkiye ödenen bedel temelinde biçimlenmektedir. İlişkiden elde edilen ödüller, ilişkiden duyulan hoşnutluk, alınan doyum iken; bedeller, bireyin ilişkide yaşadığı kaygı, ilişkideki özverisi birliktelik için harcanan çabadır. Bu ödüllerin bedellerden çıkarılmasıyla kazançlar elde edilir (Rusbult & Buunk, 1993). Bireyler ilişkilerinde kazançlarını artırmaya çalışır. İlişkinin değerlendirilmesinde de bu kazançların miktarına bakılır (Büyükşahin, 2006).

Thibaut ve Kelley'e (1959) göre karşılıklı bağımlılık 2x2'lik bir matrisle gösterilebilir. Matrisin satır başları partnerlerden birinin davranışlarını, sütun başları ise diğer partnerin davranışlarını gösterirken, satır ve sütunların kesiştiği nokta çiftlerin ödül ve bedelleriyle ilgilidir. Etkileşimlerde bireyin sahip olduğu kazanç değerinin davranışlarından etkilenebilmektedir. Etkileşimler sonucu meydana gelen karşılıklı bağımlılık, bireylerin karşılıklı olarak elde ettiği kazançları etkilemesi ve diğerinin varlığı neticesinde belli sonuçlara ulaşmasını ifade eder.

Thibaut ve Kelley'e (1978) göre karşılıklı bağımlılık örüntüleri bağımlılık düzeyi, bağımlılığın karşılıklı olması, bağımlılığın temeli ve kazançların uygunluğu olmak üzere etkileşimin dört unsuru etrafında şekillenmektedir:

Bağımlılık Düzeyi: Bireyin kendi ilişkisini ve alternatif ilişkileri değerlendirdiğinde, ilişkisinden elde ettiği kazancın, seçebileceği diğer ilişkilerden daha fazla olacağına inanma düzeyini ifade eder (Kelley & Thibaut, 1978).

Bağımlılığın Karşılıklı Olması: İlişkideki iki bireyin de birbirine aynı derecede bağımlı olmasıdır (Thibaut & Kelley, 1959).

Bağımlılığın Temeli: Kişinin bağımlılığının partnerlerden birinin yaptığı davranışlardan mı yoksa ortak davranışlardan mı kaynaklandığını ifade eder (Thibaut & Kelley, 1959).

Kazançların Uygunluğu: İlişkideki bireylerin, yaşadıklarını benzer şekilde değerlendirmesidir (Thibaut & Kelley, 1959).

Thibaut ve Kelley'e (1959) göre kişi, ilişkisinden elde ettiği kazançları değerlendirmek için karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyini kullanmaktadır. Karşılaştırma düzeyi, bireyin ilişkisinin doyum verici olup olmadığını değerlendirdiği kriterlerdir (Carter, 2001). Karşılaştırma düzeyi kişinin geçmiş ilişkilerini değerlendirerek, diğer ilişkileri gözlemleyerek ve kendi ilişkisinden elde ettiği kazançları değerlendirerek oluşturduğu standartlardır. Kişi ilişkisinden elde ettiği kazançları, bu standartın üzerinde buluyorsa, ilişkisinden doyum almakta, fakat kazançlarını yetersiz görüyorsa kendisini doyumsuz hissetmektedir (Rusbult & Buunk, 1993). Karşılaştırma düzeyi yaşantılara, elde edilen kazançlara göre sürekli değişmekte ve genelde yükselme eğilimi göstermektedir (Hovardaoğlu,1996).

Seçenekleri karşılaştırma düzeyinde ise kişi, ilişkiyi sürdürüp sürdürmeyeceğine karar vermektedir. Yaşanabilecek alternatif ilişkiler değerlendirilmekte ve bunlardan elde edilebilecek kazançlar mevcut ilişkiyle kıyaslanmaktadır (Thibaut & Kelley, 1959). Bahsedilen ilişkiler başka bir partnerle yaşanabilecek bir ilişki olduğu gibi aile üyeleriyle yaşama, yalnız kalma da olabilir (Rusbult, Martz & Agnew, 1998). Kişinin yaşadığı ilişkiden elde ettiği kazanç seçenekleri karşılaştırma düzeyinden yüksekse, kişi ilişkisine devam edecek, düşükse ilişkisini sonlandırmayı tercih edecektir (Thibaut & Kelley, 1959). İlişki doyumu ve istikrarını etkileyen dört koşul Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1

Doyum ve İstikrarı Etkileyen Dört Koşul

	<u>İstikrarlı İlişki</u>	<u>İstikrarsız İlişki</u>
<u>Doyum Yüksek</u>	Kazanç=Karşılaştırma Düzeyi>Seçenekler için karşılaştırma düzeyi	Kazanç=Karşılaştırma Düzeyi<Seçenekler için karşılaştırma düzeyi
<u>Doyum Düşük</u>	Kazanç<Karşılaştırma Düzeyi>Seçenekler için karşılaştırma düzeyi	Kazanç<Karşılaştırma Düzeyi>Seçenekler için karşılaştırma düzeyi

Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi. Türk Psikoloji Dergisi, 11 (36), 12-24.

Thibaut ve Kelley'e (1959) göre birey ilişkisini sürdürüp sürdürmeyeceğine karar verirken karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyini kullanmaktadır:

1. Bireyin ilişkisinden elde ettiği kazançlar hem karşılaştırma düzeyi, hem de seçenekler için karşılaştırma düzeyine uygun veya bunların üstünderse, ilişki doyum ve istikrarı yüksek olarak değerlendirilebilir. Karşılıklı bağımlılık en yüksek düzeydedir.
2. Bireyin ilişkisinden elde ettiği kazançlar karşılaştırma düzeyine uygun veya üstünderse, fakat seçenekler için karşılaştırma düzeyinin altındaysa, ilişki doyum verici ancak istikrarsız olarak değerlendirilebilir.
3. Bireyin ilişkisinden elde ettiği kazançlar karşılaştırma düzeyinin altında, fakat seçenekler için karşılaştırma düzeyinin üstünderse, ilişki doyum düşük ancak istikrarlı olarak değerlendirilebilir.
4. Bireyin ilişkisinden elde ettiği kazançlar hem karşılaştırma düzeyi, hem de seçenekler için karşılaştırma düzeyinin altındaysa, ilişki doyum ve istikrarı düşük olarak değerlendirilebilir.

Özetle, karşılıklı bağımlılık kuramı ödül-bedel ilişkisine dayanmaktadır. Kişi ilişkisinden daha çok ödül elde etmek isterken, daha az bedel ödemeyi tercih etmektedir. İlişkidenden elde edilen ödül, ödenen bedelden yüksek ise ilişki doyum verici olarak değerlendirilmektedir. Kişi ilişkisinin doyum verici olup olmadığını belirlerken karşılaştırma düzeyini, ilişkisini sürdürüp sürdürmeyeceğine karar verirken ise seçenekler için karşılaştırma düzeyini kullanmaktadır.

2.1.2. İlişki İstikrarı ve Yatırım Modeli

Kaynağını karşılıklı bağımlılık kuramından alan yatırım modelinde ilişki doyum, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı ilişki bağlanımının yordayıcısı olarak ele alınmaktadır (Etcheverry, Le, Wu & Wei, 2013). İlişki doyum bireylerin ilişkidenden elde ettiği kazançları olumlu olarak değerlendirmesidir (Le & Agnew, 2003). İlişkide arkadaşlık, cinsellik, ait olma gibi gereksinimler karşılandıkça ilişki doyum artmaktadır (Rusbult, Zembrodt & Gunn, 1982). Doyum düzeyi ilişkiye bağlanımın önemli bir parçası olmakla birlikte, bağlanımı açıklamakta tek başına yeterli olmamaktadır (Rusbult, Olsen, Davis & Hannon, 2001).

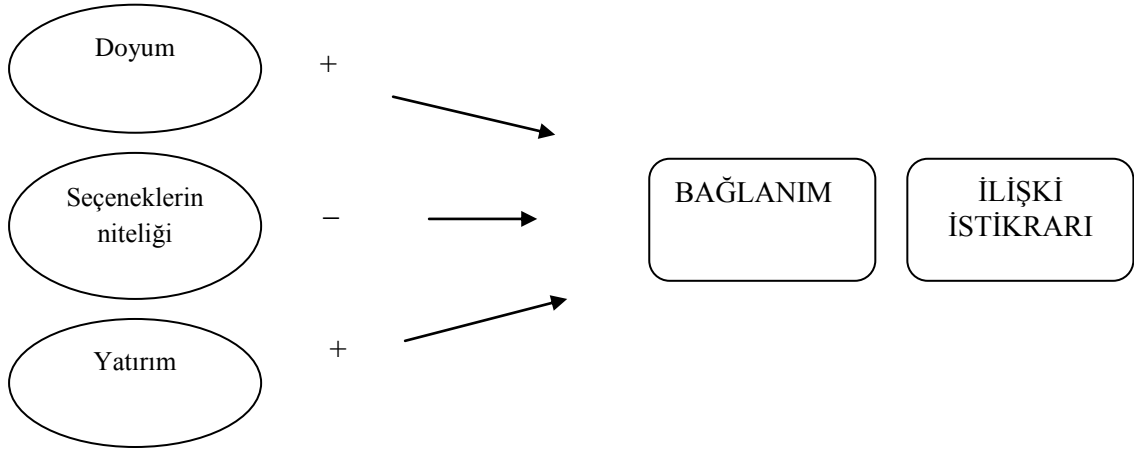
İlişkiye bağlanım ulaşılabilir seçeneklerin niteliğinden de etkilenmektedir. Seçeneklerin niteliği, mevcut ilişkiye karşılık alternatif seçeneklerin çekiciliğini ifade etmektedir.

Partnerin duygusal, fiziksel ihtiyaçlarını mevcut ilişkisinin dışında karşılama arzusunu belirtmektedir (Rusbult, Martz & Agnew, 1998). Seçenekler, arkadaş veya aile ile geçirilen zaman, başka bir olası ilişki, bireysel aktivitelerle uğraşmak olabilir. Seçeneklerin niteliği, bireyin ilişkiye devam etmesinde kullandığı standarttır (Thibaut & Kelley, 1959). Mevcut ilişkiden düşük doyum elde edilmesi veya doyum düzeyi yüksek olsa da çekici bir seçeneğin olmasına rağmen ilişkiler sürdürülebilmektedir (Halat, 2009). Bu durum yatırım miktarı denilen üçüncü bir değişkenden etkilenmektedir.

Yatırım modeli, bireylerin ilişkiye yaptıkları yatırımların, ilişkiye olan bağlanımı etkilediğini belirtmektedir. Yatırımlar, ev, araba, çocuk, ortak arkadaşlar olabileceği gibi ilişkiye harcanan emek, anılar, kendini açma, ilişkide geçirilen zaman da olabilmektedir. Yatırımlar, ilişki sonlandığında ya azalacak ya da tamamen kaybedilecektir. Kişi için bu yatırımlar önemliyse ve kişi bunları kaybetmek istemiyorsa, ilişkisini sürdürecektir ve ilişkiye bağlanımı artacaktır (Le & Agnew, 2003).

Yatırım modeli ilişki bağlanımını açıklarken, Karşılıklı Bağımlılık Kuramında yer alan karşılaştırma düzeyi ve seçenekler için karşılaştırma düzeyi kavramlarını kullanmaktadır. Karşılaştırma düzeyi ile ilişkiden doyum alınıp alınmadığına karar verilirken, seçenekler için karşılaştırma düzeyi ile birlikteliğin devam edip etmeyeceği sorgulanır. Rusbult kişilerin, daha çok ödül kazanılan ve daha az bedel ödenen ilişkilerden doyum elde ettiklerini ifade etmektedir. Kişinin ihtiyaçları karşılanıyor ve kazançları artıyorsa, ilişkiden elde edilen doyum da artacak, bu da ilişkiye bağlanımı artıracaktır (Rusbult, 1983).

Seçenekleri karşılaştırma düzeyinde ise, bireyler alternatif ilişkilerden daha fazla kazanç elde edeceğini düşünürse, bu ilişkilere yönelecek ve mevcut ilişkilerini sonlandıracaktır. Bireyler yaşadığı ilişkileri daha olumlu değerlendirirse, ilişkiye bağlanımları artacaktır. Ancak bazen kişiler ilişkiden yeterli doyum elde etmese bile ilişkiyi sürdürme yolunu tercih edebilmektedir (Le & Agnew, 2003). Yatırım modelinde bağlanım ve ilişki istikrarı Şekil 1'de gösterilmiştir.



Şekil 1: Yatırım modelinde bağlanım ve ilişki istikrarı (Impett, E. A., Beals, K. P., & Peplau, L. A. (2001). Testing the investment model of relationship commitment and stability in a longitudinal study of married couples. *Current Psychology*, 20(4), 312–326.)

Rusbult ve Buunk (1993) sosyal ve ahlaki kuralları da ilişkiye yapılan yatırımlar olarak değerlendirmiştir. Johnson (1991) da bireylerin, toplumsal normlardan ve ahlaki değer yargılarından dolayı ilişkilerini devam ettirebileceğini belirtmiştir. Bireyler mutsuz da olsa, boşanma toplum tarafından hoş karşılanmayacağı ve eşi terk etmek ahlaki değerlere ters düşeceği için kişi ilişkiyi sürdürme yoluna gidebilmektedir.

Yatırım modeline göre ilişkinin devam etmesi, ilişkiden alınan doyumla ilgili değil, ilişkiye bağlanımla ilgilidir. Kişi ilişkiden doyum almasa da ilişkisini devam ettirebilmekte ya da doyum verici ilişkisini alternatif bir seçenek ve ilişkiye yapılan yatırımların az olması sonucu sonlandırabilmektedir (Bilecen, 2007). Aşağıda ilişkinin sürdürülmesinde etkili olduğu düşünülen maneviyat kavramı ele alınmıştır.

2.2. Maneviyat

Spiritualite kavramı, 12. yy'da insanın psikolojik yönü için kullanılırken, 15-16. yy'da dini boyutta ele alınmıştır. Modern anlamda ilk kullanılışı 17. yy'ı bulmakla birlikte, 20. yy'da dini ve dini olmayan anlamlarda kullanıldığı görülmektedir (Cook, 2004). İkinci Dünya Savaşından sonra maneviyat kavramına ilginin arttığı gözlenmiştir (Bash, 2004).

Türk Dil Kurumu (2017) sözlüğünde maneviyat maddi olmayan, manevi şeyler olarak tanımlanırken, Cimete (2002) maneviyatı, yaşamın anlamını, kişinin yaşamdaki yerini, kendi iç dünyasını, diğerleriyle olan ilişkisini anlama çabası olarak ifade etmektedir.

Maneviyata zaman içinde yüklenen farklı anlamlar, onun zengin bir kavram olduğunu göstermektedir (Götz & Philippe, 1993). Maneviyata verilen anlamlardan bazıları; günlük işlere anlam yükleyerek geleceğe umutla bakmak, fedakarlık, yardımseverlik gibi ahlaki değerlerin sosyal hayata yansıtılması, vicdani sorgulamalar yapabilmektir (Götz & Philippe'den aktaran Seyyar, 2009).

Maneviyat, hakikatin, iyiliğin arayıcısı olmaktır. Hakikati, iyiliği, niçin sorusunu sorgulayan insan manevi bir hayata adım atar. Manevi bir hayat insanı, olumlu bir dünya görüşüne yöneltirken, maneviyattan kopmak kişiyi anlamsızlığa, özünden uzaklaşmaya ve özüne yabancılaşmaya itekler (Sayar, 2014).

Mevlana felsefesinde “özel ben” ve “aşkın ben” olmak üzere iki tür “ben” den söz edilir. Özel ben kişiye göre değişirken, aşkın ben ortaktır. Maneviyat da Mevlana felsefesinde aşkınlık olarak anılmaktadır. Bu kısımda erdemli davranışlar vardır ve nefsin istekleri yok sayılır (Özdoğan, 2010).

Elkins ve arkadaşları (1988), maneviyatı tanımlarken anlam ve yaşamdaki amaç olmak üzere iki temel faktörden bahsetmektedir. Maslow (1971), kendini gerçekleştirmenin manevi bir değer taşıdığını ifade etmekle birlikte, Jung (1933) ise yaşanan sorunların maneviyatla ilgili olduğunu, manevi bir farkındalıkla iyileşmenin tam anlamıyla gerçekleşebileceğini belirtmektedir. Jung insanın psikososyal ve psikoseksüel bir varlık olmasının yanı sıra, psikotinsel bir varlık olduğunu ifade etmiştir.

Maneviyat, Cloninger'in Mizaç ve Karakter Envanteri'nde, karakter boyutunun kendini aşma alt ölçeğiyle ele alınmaktadır. Kendini aşma, bireyselliğin olmadığı, doğayla özdeşleşmenin gerçekleştiği, manevi bir birlik kurulması olarak tanımlanabilir. Kendini aşma boyutu da kendi içerisinde; kendilik kaybı, kişiler arası özdeşim ve manevi kabullenme alt boyutlarından oluşmaktadır (Arkar, 2004).

Maneviyat ve din aynı kavramlarmış gibi ele alınsa da farklı anlamları barındırmaktadır (Kostak, 2007). Stanard, Sandhu ve Painter (2000) maneviyatla ilgili yaşantıların daha öznel olduğunu ifade etmektedir. Din, kutsal ve metafizik değerlere, tanrı fikrine yer veren, belirli ritüelleri barındıran bir sistemdir (Gündüz, 1998). Din kurumsaldır, toplumla ilgilidir ve dindar olmayan bir kişi manevi yönden güçlü olabilir (Dein & Kımtar, 2014). Fromm (1972), din kavramını “bir grup tarafından paylaşılan ve üyelerin kendilerini

adadıkları bir hedefin olduğu, ortak davranışların sergilendiği bir sistem” olarak ifade etmektedir. Maneviyat, dini inanç ve uygulamalardan daha geniş bir kavramdır. Yüce bir güce inancın ötesinde, ölüm, ölümden sonrası, günah, sorumluluk, sağlık vb. konulardaki inançları barındırır (Çetinkaya, Altundağ & Azak, 2007).

Elkins’e (2001) göre maneviyyatın altı özelliği bulunmaktadır: “1.Evrenseldir, 2. İnsani bir fenomendir, 3. Fenomenolojiktir, 4. İç güce cevap verme kapasitesidir, 5.Gizemli enerji olarak adlandırılır, 6. Nihai amacı merhamettir.”

Maneviyyat, bireyin kişiliğinin bir parçasıdır. Maneviyata önem veren insan, kendini daha güçlü hisseder. Yaşamın anlam ve amacı, misyonu maneviyyatı oluşturmaktadır (Öz, 2003). Manevî yanı gelişen kişiler, ruhsal zekâyâ sahiptir. Bu kişiler yüksek manevi bir bilince, her şeyin üstünde aşkın bir kapasiteye sahiptir. Günlük faaliyetleri kutsal bir duygu ile yapmakta, günlük problemleri çözmede manevi kaynaklardan yararlanmaktadır. Affetme, şükretme gibi erdemli davranışlarda bulunmaktadır (Emmons, 2000). Manevi değerler insanlar arası ilişkilerin geliştirilmesi için, sağlıklı bir toplum için gereklidir. İnsan için anlam kaynağıdır. İnsanı olgunlaştırır, onun saygınlığını artırır. (Mutluer, 2006).

Alanyazında yapılan bazı araştırmalar maneviyyat ve ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi ortaya koyar niteliktedir. Örneğin;

Cooper (2003) maneviyyat, dua ve meditasyonun stresle mücadeledeki etkisini araştırdığı çalışmasında, bu tür manevi unsurların stresle mücadelede önemli birer faktör olduğunu tespit etmiştir. Rowe ve Allen (2004) araştırmasında maneviyyat ve hastalıkla baş etme arasındaki ilişkiyi ele almış, araştırma sonucunda maneviyyatın artışıyla psikolojik iyilik hali arasında pozitif ilişki saptamıştır. Doğan’ın (2006) yaptığı araştırmada iyilik halinin maneviyyat boyutu ile egzersiz yapma sıklığı ve gelecekle ilgili olumlu düşünceler arasında pozitif ilişki, alkol kullanma sıklığı arasında ise negatif ilişki gözlenmiştir. Belen (2010) tarafından yapılan araştırmada manevi yönünü geliştiren bireylerin evlilik hayatlarının daha huzurlu olduğu gözlenmiştir. Çayır ve Emhan (2010), çalışmasında manevi değerlerin stres azaltıcı ve ruh sağlığını koruyucu etkisinin olduğunu, hayatı anlamlandırmada önemli bir yeri olduğunu tespit etmiştir. Kızılırmak (2015) araştırmasında kendini aşma, kişiler ötesi özdeşim ve manevi kabullenme değişkenlerinin anlam varlığı düzeyini yordadığı ve kişiler ötesi özdeşim ile anlam varlığı arasında pozitif ilişki olduğu, genç yetişkinlerin kendini aşma düzeylerinin anlam arayışı düzeylerini yordadığı, bireylerin kendini aşma,

kişiler ötesi özdeşim ve manevi kabullenme düzeyleri ile anlam arayışları arasında negatif ilişki olduğu görülmüştür. Kublay ve Oktan (2015) araştırmasında maneviyat ile evlilik uyumu arasında anlamlı ve olumlu yönde bir ilişki tespit etmiştir. Ekşi, Takmaz ve Kardeş (2016) araştırmalarında psikolojik danışmanların danışmanlık sürecinde maneviyata önem verdiği ve maneviyatın danışma sürecine dâhil edilmesi gerektiğini saptamıştır. Halıcı Kurtulan ve Kararımak (2016) araştırmalarında varoluş kaygısı azaldıkça tinsel eğilimlerin azaldığını belirtmiştir.

2.3. Sosyal İlg

Alfred Adler psikoterapi sistemini, insanın sosyal yönü üzerine kurmuştur. Asıl amacın ideal bir toplum yapısına sahip olmak olduğunu belirtmiştir. 1918 yılına kadar olan çalışmalarında sosyal öğelere yeterince önem vermemiş, sosyal ilgi kavramını kullanmamış olan Adler, 1918'den sonraki çalışmalarında bu kavramı vurgulamıştır (Uygur, 2015).

Sosyal ilgi kişinin yaşadığı dünya ve diğer insanlara olan ilgisi olarak tanımlanabilir (Ansbacher, 1982). Adler'e (2004a) göre sosyal ilgi "Bütünle birleşmiş gibi hissetmektir. Sonsuzluğa kadar süreceği düşünülen bir toplum biçimi için çaba göstermek" demektir. Adler'e göre sosyal ilgi sağlıklı insan olmanın bir ölçütüdür (Ansbacher, 1991). Adler sosyal ilgi ile kişinin toplumla özdeşleşmesini ifade etmektedir (Adler, 2004a).

Toplu yaşam insana güven vermiş, işbölümü yapmayı, devamlılığı sağlamış, bu yüzden yalnız olmaktansa toplu yaşamak tarih boyunca bir gereklilik olarak görülmüştür (Adler, 2004b). Adler'e göre (1997) insandaki en eski içgüdü, onu sosyal olmaya, insanlarla iletişim kurmaya iten içgüdüdür.

İnsanın sınırlı bir varlık oluşu, güçsüzlüğü onun hedeflerine tek başına erişmesini olanaksız kılar. Yalnız başına yaşayıp, yaşam ödevlerini yalnız başına yerine getirmek isteyen insan, hayatını ayakta tutamaz. Kendisinin ve insanlığın mutluluğu için temel koşul toplumdur. Hayatta kalmak için insanın soydaşları ile birlikte hareket etmesi gerekmektedir (Adler, 1997).

Çocukta sosyal ilginin gelişmesinde aile en önemli kurumdur. Çocuğun başka insanlarla sevecen, güvenilir bir ilişki kurması, anneyle olan iletişiminde bağlıdır. Yani anne toplumsal

duygunun gelişmesinde önemli bir faktördür. Çocuk anneyle bu etkileşimi sağlayamazsa bu duygu gelişmez (Adler, 2004b). Geçtan da (2012) sosyal ilginin anne ve çocuk ilişkisine dayandığını ifade etmektedir. Çocuk eşyalarını, yiyeceklerini başkalarıyla paylaşıyorsa, bu sosyal ilginin bir göstergesidir.

Adler'e göre insanın motive olmasını sağlayan sosyal dürtülerdir. Kişi toplumun çıkarları için kendi gereksinimlerinden vazgeçebilmektedir (Yazgan-İnanç & Yerlikaya, 2008).

Adler'e göre mutlak doğruya en yakın şey toplumsal yaşamdır. Adler için sosyal ilgi ruh sağlığı konusunda bir kriterdir. Suç işleyenler, kendini öldürenler, nevrozlular, psikozlular sosyal ilgisi gelişmemiş, toplumsal yaşamda kendine pay sağlayamamış kişilerdir (Adler, 2004a). Bu kişilerin tedavisi onları toplumsal işbirliği yönünde eğiterek yapılmaktadır. Adler'e göre bireyin toplumsal işbirliği düzeyine bakarak, onun ruhsal durumu hakkında yorum yapılabilmektedir (Adler, 1997).

Maslow, 1954'te yazdığı makalede, ruh sağlığı iyi olan insanların ortak özelliklerinden birinin sosyal ilgi olduğunu belirtmiştir. Sosyal ilgisi gelişmiş kişiler, kendilerini diğer insanlarla özdeşleştirmekte, onlara anlayış göstermekte, onlara yardım edip işbirliği yapmakta, öfke durumlarında bile insanlara sevgi gösterebilmektedir (Adler, 2004a).

Adler (1956) insanın hayatta üç önemli görevi olduğunu ifade etmektedir. Bunlardan ilki topluma katkıda bulunmayı ifade eden iş görevi, diğeri insanlarla yakınlık kurmayı kapsayan arkadaşlık görevi, sonuncusu ise yakın ilişkiler kurmayı sağlayan aşk/evlilik görevidir. Sosyal ilgi düzeyi bu yaşam görevleriyle yakından ilişkilidir.

İnsanlar üreme işlevini yerine getirip toplumun devamını sağlayabilmek için karşı cins ile işbirliği içinde olmak zorundadırlar. Karşı cinsle iletişim kurmaksa herkesin belli ölçüde çaba harcamasını gerektirir. Bireysel Psikolojide evlilik problemi yaşam görevleri içerisinde başa çıkılması en zor problem olarak tanımlanmaktadır. Dreikurs bu durumun, kurulacak bağın ömür boyu sürdürülmesi zorunluluğundan kaynaklandığını, bu görevin ciddi ölçüde cesaret ve iş birliği gerektirdiğini ifade etmektedir. Bu bağın sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde üst düzeyde toplumsal ilgiye ihtiyaç duyulmaktadır (Johansen, 2010).

Genellikle evlilikten kaçış yolu arayan insanların çoğu, halen şımarık çocuk olarak kalmış olan bireylerdir. Bu kişiler istediklerini alamamanın hayatı anlamsızlaştırdığını, duygu ve

dürtülerini bastırmanın en kötü şey olduğunu düşünürler. Kendi refahını hayatının merkezinde gören bireyler, evlilik için yeterli olgunluğa sahip değildirler. İş ve toplum problemi açısından da uyumsuzluğa neden olan aynı toplumsal ilgi eksikliği, karşı cinsle ilişki kurma konusundaki yetersizliğin temel sebebidir (Adler, 2003).

Adler olgun aşkın sosyal ilgisi yüksek bireylerin özelliği olduğunu belirtmektedir. Bu bireyler partnerinin huzuru için ona özgürlük sunarken, sosyal ilgisi düşük bireyler zevk ve heyecan peşindedirler (Leak & Gardner, 1990).

Alanyazında sosyal ilgi ile ilgili yapılan araştırmalar şu şekildedir:

Greever, Tseng, Friedland'ın (1973) yaptığı araştırmada kadınlarda sosyal ilgi daha yüksek görülürken, kişilik özelliklerinden yeterlilik, sosyallik, iyilik hali, sorumluluk, sosyalizasyon, hoşgörü, iyi izlenim, toplumsallık, entelektüel yeterlilik ile sosyal ilgi pozitif yönde, esneklik ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Markowski ve Greenwood (1984) tarafından yapılan çalışmada evlilik uyumu ile sosyal ilgi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Leak ve Williams'ın (1991) sosyal ilgi ile aile çevresi ilişkisini ele aldığı çalışmada, yardımsever, destekleyici, nazik tavırların sergilendiği aile ortamı sosyal ilgiyle pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Soyer (2001) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal ilgileri demografik bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Cinsiyet, yerleşim yeri, sınıf düzeyi, bölüm, anne-baba eğitim düzeyi, aile gelir düzeyi ve aile yapısına göre sosyal ilgi puanları arasında anlamlı bir fark yokken, kendisini başarılı değerlendirenlerin sosyal ilgileri yüksek bulunmuştur. Kaplan (2003) araştırmasında sosyal ilgisi yüksek olan bireylerin daha fazla işbirliğinde bulunduğunu tespit etmiştir. Leak (2006) araştırmasında sosyal ilgi ile maneviyat arasında olumlu ilişki gözlemlemiştir. Erginsoy (2010) tarafından yapılan çalışmada ise sosyal ilgi ile bilişsel çarpıtmanın yakınlıktan kaçınma boyutu arasında negatif ilişki bulunurken, zihin okuma ve gerçekçi olmayan ilişki beklentisi boyutu arasında pozitif ilişki bulunmuştur. İlk anılarla sosyal ilgi arasında da ilişki tespit edilmiştir. Kalkan (2010) tarafından yapılan çalışmada sosyal ilgi soruna yönelme ile pozitif yönde ilişkili bulunurken, duygusal istismar ve fiziksel istismar ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Helvacı (2012) tarafından yapılan araştırmada, sosyal ilgi ile özgeci aşk, arkadaşça aşk ve tutkulu aşk arasında pozitif ilişki, oyun gibi aşk arasında ise negatif ilişki gözlenmiştir. Kayacı (2014) çalışmasında sosyal ilgi ile psikolojik dayanıklılığın kendini adama boyutu arasında pozitif yönde ilişki tespit etmiştir.

Büyük çocuk ve küçük çocuk psikolojik doğum sırası, sosyal ilgi ile pozitif yönde ilişkili iken, ortanca çocuk psikolojik doğum sırası, sosyal ilgi ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur.

2.4. Benlik ve Benlik Saygısı

1890'lı yıllarda William James öncülüğünde başlayan benlik araştırmaları ve zamanla yaşanan gelişmelerle benlik, psikolojide önemli araştırma konularından biri haline gelmiştir (Parmaksız, 2011).

Rogers (1951) benliği kişinin kendisine ilişkin algılamaların tamamı olarak nitelendirmektedir. Rogers'a göre kişi, diğer insanlarla etkileşimi neticesinde kendisi ile ilgili olumlu ya da olumsuz değerlendirmeler yapar. Bu değerlendirmeler neticesinde kendisiyle ilgili algısal bir şema oluşturur (Rogers'tan aktaran Avşaroğlu, 2007).

Benlik kavramının gelişimi, bireyin çevresinden ve algılarından etkilenmektedir. Özellikle bireye yakın olan kişilerin tavrı bu süreçte daha büyük önem taşımaktadır. Kişi diğerleri tarafından olumlu olarak değerlendirilip kabul edildiğinde olumlu benlik algısı oluşmaktadır. Bu algı oluştuğunda ise kişinin davranışını etkilemekte ve artık diğer insanların değerlendirmelerinden bağımsız olarak hareket edilmektedir (Temel & Aksoy 2001).

Benlik kavramı, insanın benliğini algılayış biçimidir. Benlik saygısı ise bireyin benlik imgesini benimsemesini ifade eder. Bu durumda kişi, kendini değerlendirmesi neticesinde benlik kavramını onaylamaktadır (Yörükoğlu, 1989). Coopersmith'e (1967) göre benlik saygısı, kişinin kendisine yönelik tutumlarını, bireyin kendisini ne kadar yeterli, değerli bulduğunu gösteren kişisel değerlilik yargısıdır. Benlik saygısı, bireyin kendisine güvenip değer vermesini, yaptığı değerlendirmeler sonrasında benlik kavramını onaylamasını ifade eder (Bilgin, 1996).

Birey benliğine ilişkin olumlu tutum içerisinde ise benlik saygısı yüksek olmakta ve kendisini olduğu gibi kabul etmektedir. Aksi takdirde benliğinden hoşnut olmayan kişi kendini sürekli eleştirmekte ve benlik saygısı düşük olmaktadır (Gürel Yılmaz, 2009). Benlik saygısı yüksek olan kişiler, kendilerini kabul ederek saygıya değer, önemli kişiler olarak algımlarken, benlik saygısı düşük olanlar, kendilerine güvenmemekte, kendilerini

değersiz, önemsiz, sevgi duyulmayacak kişiler olarak algılamaktadırlar (Temel & Aksoy, 2001).

2.4.1. İlişkisel Benlik Saygısı

İlişkisel benlik saygısı, bireyin ilişkiye dair yeterliliği konusunda kendisini olumlu olarak değerlendirmesidir (Snell & Finney, 1993). İlişkisel benlik saygısı bireyin ilişki başlatma ve sürdürmedeki kendisine olan inancını ifade etmektedir. İlişkisel benlik saygısının gelişimini ise kurulan yakın ilişkiler ve bireyin bağlanma stili etkilemektedir. Kurulan ilişkiler kişinin ilişkiye dair yeterliliği konusunda değerlendirme yapmasını sağlamakta ve ilişkisel benlik saygısını etkilemektedir (Hamarta, 2004).

Brehm'e (1992) göre de bireyin benlik algısına ilişkin değerlendirmeleri yakın ilişkilerden etkilenmektedir. Yakın ilişkilerde kişinin bu algı ve değerlendirmeleri sonucu, bireylerde ilişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon ya da ilişkisel saplanma gelişmektedir. Bireylerin kendilerine ilişkin algıları, yakın ilişkilerinin başlayıp sürdürülmesinde önemli bir etkiye sahiptir.

Brehm'e (1992) göre ilişkisel benlik saygısı yüksek kişiler partnerlerine daha bağlı olmakta, onlara daha fazla ilgi göstermekte ve daha çok romantik tavır sergilemektedir. Brehm benlik saygısının birey hakkında genel bir algı oluşturduğunu, bu yüzden yakın ilişkilerde ilişkisel benlik saygısını ele alarak kişinin yakın ilişkilerinde kendisini nasıl değerlendirdiğinin üzerinde durulması gerektiğini ifade etmektedir.

Benlik aynı zamanda evlilik doyumunu etkileyen önemli faktörlerden biridir. Çiftlerin evlilik kurumu içerisinde kendilerine yönelik algıları, eşlerine, onun özelliklerine duyduğu saygı, evlilik doyumunu ve evliliğin kalitesini etkilemektedir (Şen, 2009). Benlik saygısı düşük olan bir birey, eşiyile herhangi bir problem yaşadığında sorunu çözmek yerine geri çekilmeyi tercih etmektedir. Kişideki onaylanma arzusu çatışma çözme sürecinde ilişkiyi olumsuz etkilemektedir (Alpay, 2009). İlişkisel benlik saygısı arttıkça ise yakın ilişkinin süresi de artacaktır (Snell & Finney, 1993).

Yakın ilişkilerde benlik saygısı, araştırmacılar tarafından yeterince ele alınmamıştır. Özellikle, benlik saygısı ile ilişki sürekliliği konusuna çok az değinilmiştir. 30 kişi üzerinde yürütülen bir araştırmada düşük benlik saygısına sahip çiftlerin, yüksek benlik

saygısına sahip olanlara göre ayrılmaya daha eğilimli oldukları saptanmıştır (Hendrick, Hendrick & Adler, 1988). Sharpley ve Khan (1982) yüksek düzeydeki evlilik uyumuyla olumlu benlik kavramı arasında, düşük düzeydeki evlilik uyumuyla ise olumsuz benlik kavramı arasında ilişki tespit etmiştir. Macdonald, Ebert ve Mason (1987), çalışmalarında evli olan çiftlerin boşanmış çiftlere göre daha yüksek benlik saygısına sahip olduğunu gözlemlemiştir. Snell ve Finney (1993) araştırmasında ilişkisel benlik saygısı yüksek kişilerin ilişkilerinden daha çok doyum elde ettiklerini, ilişkiyi sürdürmede başarılı olduklarını ve ilişkilerinde daha sadık bir tutum sergilediklerini saptamıştır. Odacı (1994) araştırmasında benlik saygısı ve yakın ilişkiler kurma arasında pozitif, yalnızlık ve benlik saygısı arasında negatif ilişki tespit etmiştir. Hamarta (2004) çalışmasında ilişkisel benlik saygısının kızlarda daha yüksek olduğunu saptamıştır. Duygusal ilişki süresi ile ilişkisel benlik saygısı arasında anlamlı düzeyde pozitif ilişki görülmüştür. Güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilerin ilişkisel benlik saygıları ise diğer bağlanma stiline sahip öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Eser Çimen (2007) çalışmasında ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Görücü usulü ve anlaşarak evlenen kadın ve erkekler arasında da benlik saygısı açısından anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır. Yücalan (2007) kız öğrencilerin ilişkisel benlik saygısı düzeylerinin erkeklerden daha fazla olduğunu bulmuştur. Alpay (2009) yakın ilişkilerde bağışlamayı, bağlanma, benlik saygısı, empati ve kıskançlık değişkenleri yönünden incelediği araştırmasında benlik saygısının bağışlamanın önemli yordayıcılarından biri olduğunu tespit etmiştir.

2.5. İlgili Araştırmalar

Alanyazın incelendiğinde ilişki istikrarının sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyat ile ilişkisini ele alan araştırmalar yok denecek kadar azdır. Bu bölümde yurtdışında ve Türkiye’de ilişki istikrarı ile ilgili rastlanılan araştırmalar özetlenmiştir.

Pistole, Clark ve Tubbs (1995), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada bağlanma stilleri ile yatırım modeli değişkenleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda güvenli bağlanma stiline sahip olanların diğer bağlanma stillerine göre ilişkilerinde daha fazla bağlanım ve doyum elde ettiği, kaçınmacı bağlanma stiline sahip olanlarınsa diğerlerine göre ilişkiye daha az yatırım yaptığı görülmüştür.

Rusbult (1983) romantik ilişkisi olan gençlerle yürüttüğü araştırmasında, romantik ilişkilerde bağlanım ve doyumun zaman içindeki değişimini ele almıştır. Araştırma sonucunda zaman içerisinde ilişki doyumu ve ilişkiye yapılan yatırımlardaki artışın bağlanımı arttırdığı, alternatif seçeneklerin artışının ise bağlanımı azalttığı görülmüştür.

Impett, Beals ve Peplau (2001) ilişki bağlanımını yatırım modeli açısından ele aldığı araştırmasında, 3.627 evli çiftle çalışmıştır. Araştırma sonucunda bireylerin ilişki doyumları, seçenekleri değerlendirme düzeyi ve ilişkiye yapılan yatırımların ilişki bağlanımını yordadığı görülmüştür.

Le ve Agnew'in (2003) meta-analiz çalışmasında, kadınların ilişkilerinden daha fazla doyum elde ettikleri, ilişkiye daha fazla yatırım yaptıkları ve ilişkiye daha çok bağlandıkları; erkeklerin ise alternatif seçenekleri daha olumlu değerlendirdikleri görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre ilişki doyumu ve ilişkiye yapılan yatırımların artmasıyla ilişkiye bağlanım artmakta, alternatif seçeneklerin çoğalmasıyla ise ilişkiye bağlanım azalmaktadır. Ayrıca ilişki doyumu ilişki bağlanımını en iyi yordayan değişken olarak bulunmuştur.

Wieselquist (2009) yaptığı çalışmada partnerin affedilmesi algısının güveni yordadığını, güvenin ise ilişki doyumu ve ilişkiye yapılan yatırımı yordadığını tespit etmiştir.

Dove, Agnew, Korn ve Mutso (2010) meta analiz yöntemiyle evli olmayan çiftlerin ayrılıklarını değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda ilişki doyumu, seçeneklerin değerlendirilmesi ve ilişki yatırımının, ilişkinin sonlanmasını orta derecede yordadığı görülmüştür.

Büyükşahin'in (2006) duygusal birlikteliği olan 157'si kadın ve 117'si erkek toplam 271 kişinin katıldığı araştırmasında, ilişki doyumunu en iyi yordayan değişkenlerin, ilişkide güvende hissetme ve eşe duyulan güven olduğu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyini ise, en iyi yordayan değişkenlerin gelecek zaman yönelimi, tutkulu aşk ve ilişki korkusu olduğu ancak negatif yönde bir yordamanın gerçekleştiği, ilişkiye yapılan yatırım düzeyini ise, en iyi ilişki bağlılığı, gelecek zaman yönelimi, özgeci aşk ve bağımlılık değişkenlerinin yordadığı tespit edilmiştir. Ayrıca saplantılı ve güvenli bağlanma stiline sahip olanların ilişki doyumlarının, saplantılı bağlanma stiline sahip olanların ilişki yatırımlarının, kayıtsız bağlanma stiline sahip olanların ise seçeneklerin niteliğini

değerlendirme puanlarının en yüksek olduğu görülmüştür. Farklı bir örneklem üzerinde gerçekleştirilen ikinci çalışmada ise, flört edenlerin ilişki doyumu ve ilişki yatırımı düzeyi sözlü/nişanlı ve evli gruba göre daha düşük bulunurken, seçeneklerin niteliğini ise en olumlu bu grubun değerlendirdiği gözlenmiştir.

Buğa (2009) yaptığı araştırmada bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve bazı demografik değişkenler ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırmaya duygusal birlikteliği olan (flört eden, birlikte yaşayan ya da evli olan) 400 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda ilişki istikrarı üzerinde toplumsal cinsiyet rollerinin anlamlı bir etkisi görülmemiştir. Kadınsılık ve erkeksilik boyutlarında anlamlı bulgulara rastlanmıştır. Erkeklerdeki kadınsılık arttıkça ilişkiye yapılan yatırım artmakta, seçeneklerin niteliğini değerlendirme eğilimi azalmaktadır. Kadınlardaki erkeksilik düzeyi arttıkça ise ilişkiye yapılan yatırım miktarının azaldığı, seçeneklerin niteliğini değerlendirme eğiliminin ise arttığı gözlenmiştir. Ayrıca güvenli olmayan bağlanma stillerine sahip kişilerin, ilişkiye daha fazla yatırım yaptıkları görülmüştür. Bunun yanı sıra flört eden ve birlikte yaşayan kişiler seçenekleri daha fazla değerlendirirken, evlilerin ilişkiye daha çok yatırım yaptıkları tespit edilmiştir.

Uzun (2017) bağlanma stilleri ile ilişki istikrarını ele aldığı araştırmasında, güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumlarının yüksek, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin ise ilişki doyumlarının düşük olduğunu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stili değişkenlerinin ilişki yatırımı negatif olarak yordadığını tespit etmiştir.

Bilecen (2007) araştırmasında flört eden ve evli bireylerin, ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi ve ilişki yatırımları ile stresle başa çıkma tarzlarını incelemiştir. Araştırmaya 118 evli ve 135 flört eden birey katılmıştır. Araştırma sonucunda, ilişki doyumunu, ilişkiye odaklanma, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirme, ilişkiye bağlılık, ilişkiye hiç başlamamış olmayı isteme, ilişkide güven, ilişkide yaşanan sorun düzeyi ve partnerin çekiciliği anlamlı olarak yordarken, ilişkiye hiç başlamamış olmayı isteme ve ilişkide yaşanan sorun düzeyinin ilişki doyumunu negatif olarak yordadığı tespit edilmiştir. İlişkiye bağlılık, dine tutunma, eski duygusal ilişki sayısı, alkol ve ilaç kullanımı, ilişkiye odaklanma, ilişkiye hiç başlamamış olmayı isteme ve kendini destekleme seçeneklerin niteliğini değerlendirme boyutunu anlamlı olarak yordarken,

ilişkiye bağlılık, ilişkiye odaklanma ve dine tutunmanın negatif olarak yordadığı görülmüştür. İlişki yatırımını ise, ilişkinin uzun sürmesine ilişkin beklenti, ilişkiye bağlılık, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirme ve olumsuz edilgen başa çıkma tarzı anlamlı olarak yordamaktadır.

Eser Çimen (2007) araştırmasında, görücü usulü evlenen bireylerle anlaşarak evlenen bireyler, bağlanım düzeyleri, kıskançlık düzeyleri, kıskançlıkla ilgili bir takım tepkiler ile benlik saygısı düzeyleri açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmaya 86'sı anlaşarak, 64'ü görücü usulü evlenmiş 150 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda ilişki yatırımı, kıskançlık durumunda verilen bilişsel tepkiler, kıskançlıkla baş etmede umursamama ve konuşma yöntemlerinin ilişki doyumunun en iyi yordayıcıları olduğu görülmüştür. Ayrıca ilişki doyumunu ve ilişkiye yapılan yatırım arttıkça, seçeneklerin niteliğini olumlu değerlendirme düzeyinin düştüğü gözlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu, anlaşarak evlenen bireylerin ilişkiden daha çok doyum aldığıdır. Bağlanım düzeyi yükseldikçe, kıskançlık düzeyinin de yükseldiği saptanmıştır.

Akbalık Doğan (2010) çalışmasında ilişki doyumunun, ilişkiye yapılan yatırımların ve seçeneklerin niteliğini değerlendirmenin evliliklerdeki olumlu yanlısamları güçlü bir biçimde yordadığını, erkeklerin ilişkilerine daha fazla yatırım yaptığını ve seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdiğini tespit etmiştir.

Büyükşahin-Sunal ve Okutan (2010) araştırmalarında erkeklerin seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdikleri, bunun yanı sıra dindarlık algısı düşük olan katılımcıların yüksek olanlara göre seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdikleri görülmüştür. İlişki doyumunu ve ilişki yatırımı ile dindarlık algısı açısından gruplar arası bir farklılık bulunmamıştır. Kadınların ilişkilerine bağlanımları ve ilişki doyumunu erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Her iki cinsiyette de ilişki süresi arttıkça, ilişkiye bağlanımın arttığı görülürken, ilişki süresi arttıkça, seçeneklerin niteliğinin daha olumsuz değerlendirildiği tespit edilmiştir. Ayrıca kadınlarda dindarlık algısı arttıkça, seçeneklerin niteliğinin olumsuz değerlendirildiği görülmüştür.

Duran (2010) araştırmasında evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, çatışma iletişim tarzları ve ilişki istikrarları üzerine etkisini incelemiştir. Araştırmaya evlenme sürecinde olan sekiz çift katılmıştır. Deney grubundaki dört çifte Evlilik Öncesi İlişki Geliştirme Programı

uygulanırken, kontrol grubundaki deneklere hiçbir uygulama yapılmamıştır. Araştırma sonucunda Evlilik Öncesi İlişki Geliştirme Programı'nın çiftlerin iletişim becerileri ve ilişki istikrarını geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Haskan Avcı (2013) araştırmasında Evliliğe Hazırlık Programı'nın üniversite öğrencilerinin çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmaya 40 partner katılmıştır. Deney grubuna, "Güçlü İlişki Evi" modeline dayalı Evliliğe Hazırlık Programı uygulanmış; kontrol grubuna herhangi bir uygulama yapılmamıştır. Araştırma sonucunda Evliliğe Hazırlık Programı'nın katılımcıların, iletişimini, çatışma çözmesini, ilişki doyumunu artırmada etkili olduğu; ancak bağlılık düzeylerini artırmada etkili olmadığı sonucuna varılmıştır.

Taluy'un (2013) ikili ilişkilerdeki mükemmeliyetçilik ve çatışma çözüme tepkilerini yatırım modeli çerçevesinde ele aldığı araştırmasına yakın ilişki yaşayan 198'i kadın, 118'i erkek toplam 316 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda mükemmeliyetçilik boyutlarından farklılığın, ilişki doyumu, ilişki yatırımı, ilişkiye bağlanım ve seçeneklerin niteliğini olumlu değerlendirme üzerinde etkisi olduğu belirlenmiştir. Konuşma ve bağlılık tepkileri farklılık ve ilişki yatırımı arasındaki ilişkiye kısmi aracılık yapmaktadır. Farklılık, bağlılık tepkisi aracılığıyla bağlanımı, yokmuş gibi davranma aracılığıyla ise seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi kısmi olarak yordamaktadır. Düzen ise bağlılık tepkisi aracılığıyla ilişki yatırımını ve ilişkiye bağlanımı yordamaktadır. Ayrıca erkeklerin seçeneklerin niteliğini olumlu değerlendirme puanlarının, kadınların ise ilişki yatırımı puanlarının daha yüksek çıktığı görülmüştür.

Aslan Yılmaz (2014) yakın ilişkilerde izlenim ayarlamacılığı ve özbilinci yatırım modeli çerçevesinde incelemiştir. İlişki doyumunu partnerle mutlu olmak, ilişkinin niteliğini olumlu değerlendirmek, ilişkiyi önemli bulmak, ilişkide güvende hissetmek, partneri çekici bulmak, ilişki süresine ilişkin beklenti, izlenim ayarlamacılığı değişkenlerinin yordadığı, ilişkide sorun yaşamanın ise negatif olarak yordadığı görülmüştür. Seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi ise ilişki süresine ilişkin beklenti, partneri çekici bulmak, ilişkiyi önemli bulmanın negatif olarak yordadığı gözlenmiştir. İlişki yatırımı tarz bilinçliliği, ilişkiye bağlılık, ilişki süresine ilişkin beklenti, partnere yanlış anlaşılacağını düşündüğü için durumu başka bir şekilde aktarmak ve ilişkiyi önemli bulmak değişkenleri yordamıştır. Seçeneklerin niteliğini değerlendirmenin yüksek izlenim ayarlamacılığı ile ilişkili olduğu

görülmüştür. Erkeklerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme, kadınların ise ilişki doyumu puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Doğaner (2014) çalışmasında romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik eğilimi düzeylerine göre ilişki bağlanımı, ilişki doyumu ve benlik saygılarını incelemiştir. Araştırma sonucunda narsistik kişilik bozukluğuna yakın olanlar ile normal narsizme sahip kişilerin ilişki doyumu ve ilişki bağlanımları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur.

Kaynak (2014) araştırmasında öfke ve suçluluk ifade biçimlerini Yatırım Modeli açısından incelemiştir. Araştırmaya 155 evli ve 185 evli olmayan birey katılmıştır. Araştırma sonucunda ilişki doyumunun olumlu/bütünleyici ifadeyi olumlu yönde yordadığı, yaygın saldırganlık, edilgen saldırganlık ve kaçınmacı davranış ifade biçimlerini ise olumsuz yönde yordadığı görülmüştür. Suçluluk ifade biçimlerinden özür dileme/affettirmeyi ilişki yatırımı ve ilişki doyumunun olumlu yönde yordadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra erkeklerin ilişki dışındaki seçeneklere kadınlara oranla daha olumlu yaklaştığı görülmüştür.

Kaynak Malatyalı (2014) çalışmasında evlilikte algılanan gücü bağlanma boyutları ile yatırım modeli değişkenleri açısından incelemiştir. Çalışmaya 157 evli çift katılmıştır. Araştırma sonucunda her iki cinsiyette de algılanan gücün evlilik doyumunu yükselttiği görülmüştür. Ayrıca, kadının algıladığı güç eşinin evlilik doyumunu ve evliliğe yaptığı yatırımları yükseltmektedir. Erkeklerde ve kadınlarda, algılanan güç kişinin kendisinin bağlanma kaygısı ve kaçınması ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide aracı rol üstlenmektedir. Kadının algıladığı güç ise kendisinin bağlanma kaygısı ile eşinin evlilik doyumu ve evliliğe yaptığı yatırımlar arasında aracılık etmektedir.

Saraç, Hamamcı ve Güçray (2015) araştırmalarında sözlü/nişanlı bireylerin ilişki doyumlarının, flört eden bireylerden yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra cinsiyet, yaş, ilişki süresi ve sınıf düzeyinin ilişki doyumunu anlamlı düzeyde yordamadığı görülmüştür. Ayrıca Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği alt boyutlarından iletişim, aile ilişkileri, dini değerler ve arkadaş ilişkilerinin ilişki doyumunu anlamlı olarak yordadığı tespit edilmiştir.

Şahin (2015) araştırmasında 20-40 yaş arasındaki bireylerin erken dönem uyumsuz şemaları ve ilişki istikrarının ilişkisini incelemiştir. Araştırmaya ilişki durumu flört,

sözlü/nişanlı ya da evli olan, 100 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda sözlü/nişanlı olan grubun ilişkiye daha çok yatırım yaptığı ve ilişki doyumu en yüksek grup olduğu görülmüştür. Evli bireyler ise flört edenlere göre ilişkiden daha çok doyum aldıklarını belirtmiştir. İlişki doyumunun ilişkiyi değerlendirmeye göre artış gösterdiği görülürken, yaşanan en uzun ilişki süresi, yakın ilişkinin ne ifade ettiği ve yaşanan ciddi ilişki sayısı değişkenleri ile ilişki doyumu arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Erken dönem uyumsuz şemalardan Ayrıcalıklılık/ Yetersiz Özdenetim şemasının seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi anlamlı olarak yordadığı görülmüştür. Kusurluluk ve iç içe geçme şemasının ilişki doyumunu, kendini feda şemasının ise yatırım boyutunu diğer şemalara göre yüksek düzeyde yordadığı görülmüştür.

Özaydın'ın (2016) üniversite öğrencilerinin varoluşsal boşluk düzeyleri ile günlük uğraşlarda buldukları anlam ve değer, romantik ilişkilerinden aldıkları doyum arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmasında romantik ilişkilerden elde edilen doyumun yaşam anlam puanına etki etmediğini tespit edilmiştir.

Alanyazında yapılan bu çalışmalar değerlendirildiğinde, ilişki istikrarının bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri, mükemmeliyetçilik, öfke ve suçluluk ifade biçimleri, erken dönem uyumsuz şemalar, stresle başa çıkma tarzları ve kıskançlık gibi değişkenlerle ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Bütün bu araştırmalar ilişki istikrarı konusu üzerinde ne kadar durulduğunu ve bu konuya önem verildiğini gösterse de, günümüz ilişkilerinin hızla sona ermesi, boşanmaların artması, ilişki istikrarının incelendiği daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.



BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Bu modele uygun olarak bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığı ve derecesi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı bağımlı değişken iken, öğrencilerin ilişki istikrarı üzerinde etkisi araştırılan bağımsız değişkenler maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısıdır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu ulaşılabilir örnekleme yoluyla araştırmaya dahil edilen ve romantik ilişkisi olan 270 kadın, 130 erkek olmak üzere toplam 400 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin yaşları 18-35 yaş arasında değişmektedir. Araştırma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyet, İlişki Süresi ve Yaşa Göre Dağılımı

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	Kadın	270	67.5
	Erkek	130	32.5
İlişki süresi	1 yıldan az	120	30
	1-5 yıl	200	50
	5 yıl ve üstü	80	20
Yaş	18-23	320	80
	24-29	72	18
	30-35	8	2

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin 270'inin (% 67.5) kadın, 130'unun (% 32.5) erkek olduğu görülmektedir. İlişki süresine göre katılımcılar incelendiğinde, % 30'unun 1 yıldan az, % 50'sinin 1-5 yıl, % 20'sinin 5 yıl ve üstü ilişki süresine sahip olduğu görülmektedir. Katılımcıların %80'i 18-23, % 18'i 24-29, %2'si ise 30-35 yaş aralığındadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgi Formu, Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgil Ölçeği, Mizaç ve Karakter Envanteri, İlişki İstikrarı Ölçeği ve İlişki Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, çalışma grubunu oluşturan üniversite öğrencilerinin cinsiyetleri, yaşları, ilişki süreleri ile ilgili bilgileri içermektedir. Kişisel bilgi formu ek 1'de verilmiştir.

3.3.2. Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgil Ölçeği

Romantik ilişkilerde sosyal ilgi düzeyini ölçmeyi amaçlayan Romantik İlişkilerde Adlerian Sosyal İlgil Ölçeği, Kalkan (2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi bir ölçektir. Maddeler 5 (tamamen katılıyorum) ile 1

(kesinlikle katılmıyorum) arasında cevaplanmaktadır. Negatif maddeler ters puanlandıktan sonra ölçekten toplam puan alınmakta ve artan puanlar, romantik ilişkilerde yüksek sosyal ilgi düzeyini göstermektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24 iken, en yüksek puan 120'dir (Akın, 2015).

Ölçeğin geçerlilik çalışmasında yapı geçerliği ve benzer ölçekler geçerliğine bakılmıştır. Soyer tarafından geliştirilen Toplumsal İlgili Ölçeği ile benzer ölçekler geçerliği hesaplanmış ve ölçekler arasındaki korelasyon 0.64 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonuçlarına göre varyansın %34.13'ünü açıklayan tek faktör bulunmuştur. Ölçeğin, Cronbach α -katsayısı 0.90 olarak hesaplanırken, test-tekrar test güvenilirliği $r = 0.93$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach α -katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler ek 2'de sunulmuştur.

3.3.3. Mizaç ve Karakter Envanteri

Dört mizaç ve üç karakter özelliğini ölçmeyi amaçlayan Mizaç ve Karakter Envanteri (MKE), Cloninger, Svrakic ve Przybeck tarafından geliştirilmiştir. MKE 240 maddeden oluşmakta ve "Doğru" ya da "Yanlış" şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçeğin mizaç boyutu Yenilik Arayışı, Zarardan Kaçınma, Ödül Bağımlılığı ve Sebat Etme; karakter boyutu ise, Kendini Yönetme, İş Birliği Yapma ve Kendini Aşma alt ölçeklerinden oluşmaktadır (Köse vd., 2004).

MKE'yi Köse vd. (2004) Türkçeye uyarlamıştır. MKE alt ölçeklerinin Cronbach α katsayısı mizaç boyutunda .60 ile .85, karakter boyutunda .82 ile .83 arasında hesaplanmıştır. En düşük Cronbach α katsayıları ödül bağımlılığı (.60) ve sebat etme (.62) olarak bulunurken, kendini aşma alt ölçekleri .59 ve .70 arasında değişkenlik göstermiştir. Oblimin dönüştürümlü faktör analizinde mizaç boyutunda Yenilik Arayışı ve Zarardan Kaçınmanın, karakter boyutunda İşbirliği Yapma ve Kendini Aşmanın güçlü yüklemde buldukları görülmüştür (Köse vd., 2004).

Araştırmada maneviyatın ölçülmesinde MKE'nin kendini aşma alt ölçeğinin beşli likert formu kullanılmıştır (Türkyılmaz, 2008). Kendini aşma; kendilik kaybı, kişiler arası özdeşim ve manevi kabullenme alt ölçeklerinden oluşan 33 maddelik bir ölçektir (Köse vd., 2004). Bu çalışmada kendini aşma alt ölçeğinin cronbach α -katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler ek 3'te sunulmuştur.

3.3.4. İlişki İstikrarı Ölçeği

İlişki İstikrarı Ölçeği (İİÖ), Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme, ilişki yatırımı ve ilişkiye bağlanımı ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, ilişki istikrarını belirlemek amacıyla üç faktörlü (ilişki doyumu, seçenekleri değerlendirme ve ilişki yatırımı) olarak da kullanılabilir (Rusbult'tan aktaran Büyükşahin, Hasta & Hovardaoğlu, 2005).

Her bir alt ölçeğinde 10 madde olan İİÖ, toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Alt ölçeklerin ilk beş maddesi dört dereceli likert tipi bir ölçek üstünden değerlendirilmektedir (1=Tamamen yanlış, 4=Tamamıyla doğru). Diğer maddeler ise 1 (tamamen yanlış) ile 9 (tamamıyla doğru) arasında cevaplanmaktadır (Büyükşahin, Hasta & Hovardaoğlu, 2005).

İİÖ'yü Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) Türkçe'ye uyarlamıştır. Ölçeğin ölçüt geçerliğini sınamak için İlişki İstikrarı Ölçeğinin alt ölçekleri ile Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları, -.45 ile .67 değerleri arasında değişmektedir. İİÖ'nün İlişki Doyumu alt ölçeği için Cronbach alfa katsayısı .90 bulunurken, Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme alt ölçeği için .84, İlişki Yatırımı alt ölçeği için de .84 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin iki yarım güvenirlikleri ise sırasıyla .84, .71, ve .78 bulunmuştur (Büyükşahin, Hasta & Hovardaoğlu, 2005).

Bu araştırmada İİÖ'nün alt ölçeklerinin Cronbach alfa katsayıları ilişki doyumu alt ölçeği için .92, seçeneklerin niteliğini değerlendirme alt ölçeği için .88, ilişki yatırımı alt ölçeği için ise .84 bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler ek 4'te sunulmuştur.

3.3.5. İlişki Değerlendirme Ölçeği

İlişki Değerlendirme Ölçeği (İDÖ) Snell ve Finney tarafından geliştirilmiştir. Maddeleri A (Bana hiç uymuyor) ile E (Bana çok uyuyor) arasında cevaplanan 5'li likert tipi bir ölçektir. İlişkisel benlik saygısı, ilişkisel depresyon ve ilişkisel saplantılı düşünme olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. İlişkisel benlik saygısı kişinin yakın ilişkide kendini olumlu değerlendirmesini, ilişkisel depresyon kişinin yakın ilişkide kendini kötü hissetme eğilimini, ilişkisel saplantılı düşünme ise yakın ilişkiye dair olumsuz ve aşırı düşünmeyi ifade etmektedir (Snell & Finney, 1993).

İDÖ Hamarta (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. İDÖ alt ölçeklerinin Cronbach alfa katsayıları ilişkisel benlik saygısı alt ölçeği için 0.73, ilişkisel depresyon alt ölçeği için 0.73 ve ilişkisel saplantılı düşünme alt ölçeği için 0.72 olarak bulunmuştur. İlişkisel benlik saygısı alt boyutundaki toplam 7 maddenin ölçek alt boyutu toplam puanları ile korelasyonu 0.53 ile 0.71, ilişkisel saplantılı düşünme alt boyutundaki 9 maddenin ölçek alt boyut toplam puanı ile korelasyonu 0.41 ile 0.77 arasında değişmektedir. İlişkisel depresyon alt boyutunda toplam 10 maddenin birisi dışında tamamı alt ölçek toplam puanı ile 0.54'ün üzerinde bir korelasyon kat sayısına sahiptir (Hamarta, 2004).

İDÖ'nün ölçüt yordama geçerliliğinin belirlenmesinde, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. İlişkisel saplantılı düşünme alt ölçeği ile ölçekler arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamazken, ilişkisel benlik saygısı alt ölçeği Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile 0.224 ($p<0,01$), Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği ile -0.267; -0.210 ($p<0,05$) düzeyinde ilişkili bulunmuştur. İlişkisel depresyon alt ölçeği ise Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği ile 0.303; 0.440 ($p<0,01$) düzeyinde ilişkili bulunmuştur (Hamarta, 2004).

Bu araştırmada ilişkisel benlik saygısı alt ölçeği kullanılmış olup ilişkisel benlik saygısı alt ölçeği Cronbach α iç tutarlık katsayısı .71 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ilişkin örnek maddeler ek 5'te sunulmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında öğretim üyeleri ile görüşülmüş, yapılacak araştırma hakkında bilgi verilip öğretim üyelerinin uygun gördüğü zamanlarda ölçekler uygulanmıştır. Araştırmaya flört eden veya sözlü/nişanlı olan gönüllü öğrenciler katılmıştır. Katılımcıların sorulara samimi cevaplar vermelerini sağlamak amacıyla, verilerin gizli tutulacağı, araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacağı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere araştırmanın amacı ile ilgili bilgi verilmiştir. Uygulama yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma ile ilgili uygulamalar tamamlandıktan sonra araştırmadan elde edilen veriler SPSS programına aktararak çözümlenmiştir. Ölçme araçları kontrol edilerek uygun

olmayanlar elenmiştir. Verilerin analizinde romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarının cinsiyete ilişkin anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için t testi kullanılmıştır. İlişki istikrarının ilişki sürelerine ilişkin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için ANOVA kullanılmıştır. Bağımlı değişken (ilişki istikrarı) ve bağımsız değişkenlerin (cinsiyet, ilişki süresi, sosyal ilgi, maneviyat, ilişkisel benlik saygısı) birbirleriyle olan ilişkisinin anlaşılması için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ve bağımsız değişkenlere dayalı olarak bağımlı değişkenin tahmin edilmesine yönelik Çoklu Regresyon Analizi teknikleri kullanılmıştır.

Çoklu regresyon analizi, çoklu birlikte değişim, normallik, uç değerler, doğrusallık, homojenlik ve artık değerlerin bağımsızlığı gibi bir takım varsayımlara sahip olduğundan analize geçilmeden önce bu varsayımlar test edilmiştir. Çoklu birlikte değişim, bağımsız değişkenler arasında yüksek düzeyde korelasyon olduğunda meydana gelmektedir. Verilerin VIF ve tolerance değerlerine bakılmış ve tolerance değerlerinde .10'dan büyük ve VIF değerlerinde .10'dan küçük değerler gözlenmiştir. Bu yolla bağımsız değişkenlerin ilişkisiz olduğu saptanmıştır. Kolmogorov-Smirnov testi anlamlı bulunmamıştır ve bu sonuç tüm verilerin normal dağıldığını göstermiştir. Kolmogorov-Smirnov değerlerinin bağımlı ve bağımsız değişkenler için .071 ile .049 arasında değiştiği görülmüştür.

Dağılımın çarpıklık ve basıklık düzeyi incelendiğinde çarpıklık katsayılarının .110 ile .684 arasında, basıklık katsayılarının ise .124 ile -.567 arasında değiştiği görülmüştür ve bu değerlerin 1'in altında olması dağılımın normal olduğunu göstermiştir. Tek değişkenli normallik değerleri için Z değerleri, çok değişkenli normallik ve uç değerleri için Mahalanobis Distance testiyle incelenmiştir. Herhangi bir uç değere ve çok değişkenli normalliği bozan herhangi bir gözleme rastlanmamıştır. Regresyon analizinin yapılması için gerekli olan bütün bu ön analizler sonrasında regresyon analizi için gerekli olan tüm varsayımların karşılandığı görülmüştür.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulmuş olan alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Cinsiyete Göre İlişki İstikrarı

Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarının (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği bağımsız örneklem için t testi ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3

Cinsiyete Göre İlişki İstikrarı Puanlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

İlişki İstikrarı	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
İlişki Doymu	Kız	270	54.49	10.80	1.610	.108
	Erkek	130	52.63	10.96		
İlişki Yatırımı	Kız	270	43.35	11.41	-0.674	.501
	Erkek	130	44.23	13.58		
Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme	Kız	270	28.00	12.86	-2.629	.009
	Erkek	130	31.87	15.61		

Tablo 3 incelendiğinde ilişki doyumu puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği görülmektedir ($t=1.610$, $p>0.05$). Başka bir ifade ile araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumu düzeyleri cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaşmamaktadır. Romantik ilişki yaşayan kız öğrencilerin ilişki doyumu ($\bar{X}=54.49$),

erkeklerin ortalamalarına ($\bar{X}=52.63$) göre daha yüksek bulunsa da, aradaki sayısal farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Benzer şekilde ilişki yatırımı puan ortalamalarının da cinsiyete göre anlamlı bir fark göstermediği görülmektedir ($t=-0.674$, $p>0.05$). Başka bir ifade ile araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ilişki yatırımı düzeyleri cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaşmamaktadır. Romantik ilişki yaşayan erkek öğrencilerin ilişki yatırımı ($\bar{X}=44.23$), kız öğrencilerin ortalamalarına ($\bar{X}=43.35$) göre daha yüksek bulunsa da, aradaki sayısal farkın, istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Öte yandan seçeneklerin niteliğini değerlendirme puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmektedir ($t=-2.629$, $p<0.05$). Başka bir ifade ile araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaşmaktadır. Romantik ilişki yaşayan erkek öğrencilerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi ($\bar{X}=31.87$), kız öğrencilerin ortalamalarına ($\bar{X}=28.00$) göre daha yüksek bulunmuştur ve aradaki sayısal farkın, istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

4.2. İlişki Süresine Göre İlişki İstikrarı

Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarının (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) ilişki süresine (1 yıldan az, 1-5 yıl, 5 yıl ve üstü) göre fark gösterip göstermediği ANOVA ile test edilmiş ve sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

İlişki Süresine Göre İlişki İstikrarı Puanlarına İlişkin Anova Sonuçları

İlişki İstikrarı	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
İlişki Doyumu	Gruplararası	366.040	2	183.20	1.551	.213
	Gruplariçi	46837.120	397	117.978		
	Toplam	47203.160	399			
İlişki Yatırımı	Gruplararası	719.830	2	359.915	2.455	.087
	Gruplariçi	58200.330	397	146.600		
	Toplam	58920.160	399			
Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme	Gruplararası	282.613	2	141.307	.729	.483
	Gruplariçi	76986.347	397	193.920		
	Toplam	77268.960	399			

Tablo 4 incelendiğinde ilişki süresine göre ilişki doyumu puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği görülmektedir. ($F_{(2;397)} = 1.551, p > 0.05$). Başka bir ifade ile romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki doyumunun ilişki süresine göre fark göstermediği söylenebilir.

Benzer şekilde ilişki yatırımı puan ortalamalarının da istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği görülmektedir. ($F_{(2;397)} = 2.455, p > 0.05$). Başka bir ifade ile romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki yatırımının ilişki süresine göre fark göstermediği söylenebilir.

İlişki süresine göre seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi puan ortalamaları da istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermemektedir ($F_{(2;397)} = .729, p > 0.05$). Bu durumda romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyinin ilişki süresine göre fark göstermediği ifade edilebilir.

4.3. Maneviyat, Sosyal İlgı ve İlişkisel Benlik Saygısı ile İlişki İstikrarı Arasındaki İlişki

İlişki istikrarı (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme) ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ile incelenmiştir ve elde edilen bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

İlişki İstikrarı ile Maneviyat, Sosyal İlgî ve İlişkisel Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiyi Gösteren Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu

	Maneviyat	Sosyal ilgi	İlişki Doyumu	Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme	İlişki Yatırımı	İlişkisel Benlik Saygısı
Maneviyat	1.00					
Sosyal ilgi	.094	1.00				
İlişki Doyumu	.014	.373**	1.00			
Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme	-.032	-.062	-.466**	1.00		
İlişki Yatırımı	.163**	.326**	.482**	-.342**	1.00	
İlişkisel Benlik Saygısı	.212**	.221*	.251**	.014	.283**	1.00

**p<.01

Tablo 5 incelendiğinde ilişki doyumu ile sosyal ilgi ($r=.37$, $p<0.01$) arasında orta düzeyde pozitif ilişki görülmektedir. İlişki doyumu ile ilişkisel benlik saygısı ($r=.25$, $p<0.01$) arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ve düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak bireylerin sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı düzeyleri arttıkça ilişki doyumunun artacağı söylenebilir. Seçeneklerin niteliğini değerlendirme ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. İlişki yatırımı ile maneviyat ($r=.16$, $p<0.01$) ve ilişkisel benlik saygısı ($r=.28$, $p<0.01$) arasında düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. İlişki yatırımı ile sosyal ilgi ($r=.32$, $p<0.01$) arasında ise orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Araştırma sonucuna göre maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arttıkça ilişkiye yapılan yatırımın artacağı ifade edilebilir.

4.4. Maneviyat, Sosyal ilgi ve İlişkisel Benlik Saygısının İlişki İstikrarını Yordamasına İlişkin Bulgular

İlişki istikrarını (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi) yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Maneviyat, Sosyal ilgi ve İlişkisel Benlik Saygısının İlişki İstikrarını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

İlişki İstikrarı	Değişken	B	Standart HataB	β	t	p
İlişki İstikrarı	Sabit	16.517	5.198		3.178	.002
	Maneviyat	-.035	.029	-.058	-1.235	.218
	Sosyal ilgi	.375	.052	.337	7.174	.000
	İlişkisel Benlik Saygısı	.520	.132	.188	3.937	.000
R=0.415 R ² =0.172 F _(3;395) = 27.422 p =.000						
İlişki Yatırımı	Sabit	-3.823	5.823		-.657	.512
	Maneviyat	.065	.032	.095	2.023	.044
	Sosyal ilgi	.337	.058	.272	5.761	.000
	İlişkisel Benlik Saygısı	.623	.148	.203	4.214	.000
R=0.403 R ² =0.162 F _(3;395) = 25.476 p =.000						
Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme	Sabit	37.840	7.272		5.204	.000
	Maneviyat	-.027	.040	-.034	-.667	.505
	Sosyal ilgi	-.094	.073	-.066	-1.285	.199
	İlişkisel Benlik Saygısı	.126	.185	.036	.680	.497
R=0.075 R ² =0.006 F _(3;395) = 0.754 p =.520						

Tablo 6 incelendiğinde ilişki doyumuyla ilgili kurulan regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($R=0.415$, $R^2 =0.172$, $F_{(3;395)}= 27.422$, $p<0.05$). Maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı değişkenlerinin tümünün birlikte, ilişki doyumu değişkenine ilişkin gözlenen toplam varyansın % 17'sini açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β), yordayıcı değişkenlerin ilişki doyumu üzerindeki görece önem sırası; sosyal ilgi ($\beta=0.337$), ilişkisel benlik saygısı ($\beta=0.188$) ve maneviyat ($\beta=-0.58$) biçimindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde ise sosyal ilgi ($t=7.174$, $p<0.05$) ve ilişkisel benlik saygısının ($t=3.937$, $p<0.05$) ilişki doyumu üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Maneviyat ($t=-1.235$, $p>0.05$) önemli bir etkiye sahip değildir.

Benzer şekilde ilişki yatırımıyla ilgili kurulan regresyon modeli de anlamlı bulunmuştur ($R=0.403$, $R^2 =0.162$, $F_{(3;395)}= 25.476$ $p<0.05$). Maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı değişkenlerinin tümünün birlikte, ilişki yatırımı değişkenine ilişkin gözlenen toplam varyansın % 16'sını açıkladığı görülmektedir.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β), yordayıcı değişkenlerin ilişki yatırımı üzerindeki görece önem sırası; sosyal ilgi ($\beta=0.272$), ilişkisel benlik saygısı ($\beta=0.203$), ve maneviyat ($\beta=0.095$) biçimindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde ise sosyal ilgi ($t=5.761$, $p<0.05$), ilişkisel benlik saygısı ($t=4.214$, $p<0.05$) ve maneviyatın ($t=2.023$, $p<0.05$) ilişki yatırımı üzerinde anlamlı yordayıcı etkisinin olduğu görülmektedir.

Öte yandan seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye ilgili kurulan regresyon modeli anlamlı bulunmamıştır ($R=0.075$, $R^2=0.006$, $F_{(3;395)}= 0.754$ $p>0.05$). Maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı değişkenlerinin tümünün birlikte, seçeneklerin niteliğini değerlendirme değişkenine ilişkin gözlenen toplam varyansın % 1'ini açıkladığı görülmektedir. Buna göre araştırma kapsamında ele alınan maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısının seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye anlamlı etkisinin olmadığı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi açıklamadığı söylenebilir.

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Bu bölümde romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme) ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişki benlik saygısı arasındaki ilişkiye ilişkin bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

5.1. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin İlişki İstikrarı Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Bir Fark Göstermekte Midir? Alt Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırma sonucunda erkeklerin seçeneklerin niteliğini kadınlara kıyasla daha olumlu değerlendirdikleri, ilişki doyumu ve ilişki yatırımının ise cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Le ve Agnew (2003) gerçekleştirdiği meta-analiz çalışmasında kadınların erkeklere göre ilişkilerinden daha fazla doyum aldıklarını ifade etmiştir. Aynı şekilde Büyüksahin-Sunal ve Okutan (2010) ve Aslan Yılmaz (2014) kadınlarda ilişki doyumunun erkeklere göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Öztürk (2015) ve Şahin (2015) ise ilişki doyumunun cinsiyete göre farklılaşmadığını tespit etmiştir. Yapılan diğer araştırmalar ele alındığında erkeklerin seçeneklerin niteliğini daha olumlu değerlendirdiğine yönelik çalışmalar olduğu gibi (Akbalık Doğan, 2010; Aslan Yılmaz, 2014; Buğa, 2009; Büyüksahin-Sunal & Okutan, 2010; Kaynak, 2014; Le & Agnew, 2003; Taluy, 2013) seçeneklerin niteliğini değerlendirmede cinsiyetin etkili bir faktör olmadığını belirten araştırma da bulunmaktadır (Şahin, 2015). Le ve Agnew (2003) ile Taluy (2013) kadınların ilişkiye daha fazla yatırım yaptığını, Akbalık Doğan (2010) ise erkeklerin ilişkiye daha fazla yatırım yaptığını tespit etmiştir. Şahin'in (2015) cinsiyetin ilişki yatırımında etkili bir faktör olmadığını ifade ettiği görülmektedir. İlişki istikrarıyla ilgili yapılan araştırmalara

bakıldığında genel olarak erkeklerin seçeneklerin niteliğini kadınlara kıyasla daha olumlu değerlendirdiği görülmektedir. Bu bulgular araştırma sonucuyla uyumludur. İlişki doyumu ve ilişki yatırımının kadınlarda daha yüksek olduğunu gösteren araştırmalar olsa da, cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit etmeyen çalışmalar da bulunmaktadır. Bu bulgular da araştırma sonucuyla kısmen uyumlu görülmektedir.

Toplum tarafından cinsiyetlere atfedilen belli özellikler vardır. Toplum bireylere farklı rol kalıpları yüklemekte, bu da bireylerin davranışını şekillendirmektedir (Saraç, Hamamcı & Güçray, 2015). Türk kültüründe kadınların aileyi, ilişkiyi sahiplenmesi yönünde, erkeklerin ise ilişki başlatma ya da sürdürme konusunda daha çok desteklenmesi, erkeklerin alternatiflere daha ılımlı yaklaşmalarına neden olmuş olabilir.

5.2. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin İlişki İstikrarı İlişki Süresine Göre Anlamlı Bir Fark Göstermekte Midir? Alt Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırma sonucunda ilişki doyumu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımının ilişki süresine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir. İlişki istikrarıyla ilişki süresini ele alan çalışmalara bakıldığında; Büyüksahin-Sunal ve Okutan'ın (2010) çalışmasında ilişki süresi yatırım modeli değişkenlerini anlamlı olarak yordamıştır. Her iki cinsiyette de ilişki süresi arttıkça, ilişkiye bağlanımın arttığı görülürken, seçeneklerin niteliğinin daha olumsuz değerlendirildiği tespit edilmiştir. Şahin (2015) araştırmasında ilişki süresi ve ilişki doyumu arasında anlamlı fark bulurken, doğrusal bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Güçray, Hamamcı ve Saraç'ın (2015) araştırmalarında ilişki süresinin ilişki doyumunu yordamadığı görülmüştür. Büyüksahin ve Hovardaoğlu (2007) ilişki süresi arttıkça, ilişki yatırımının arttığını ortaya koymuşlardır. İlişki süresi ve ilişki istikrarını ele alan araştırmalara bakıldığında, ilişki süresinin ilişki istikrarını etkilediği yönünde araştırmalar olduğu gibi, herhangi bir ilişki tespit etmeyen araştırmalar da görülmektedir. Bu bulgular araştırma sonucuyla kısmen uyumludur.

Flört döneminde birbirini tanımaya çalışan çiftler pek çok problemle karşı karşıya kalabilmektedir. Problemler aşılrsa da, ilişki uzun sürse de bireylerde biz duygusu henüz oluşmadığı ve ciddi bir ilişkiye adım atılmadığı için ilişkiye bağlılık hissedilmeyebilir. Araştırma sonucunda da ilişki istikrarının ilişki süresine göre farklılık göstermemesi,

ilişkiye yeterince yatırım yapılmaması, ilişkilerin geçici bir süreç olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmış olabilir.

5.3. Romantik İlişki Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Maneviyat, Sosyal İlgî ve İlişkisel Benlik Saygısı İlişki İstikrarını Yordamakta Mıdır? Alt Problemine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırma sonucunda maneviyatın ilişki yatırımını yordadığı, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki doyumunu yordamadığı görülmüştür. Yapılan diğer çalışmalara bakıldığında, Letlow (2012) çalışmasında maneviyatın evlilik doyumunu etkilemediğini belirtmiştir. Haste-Jackson (2013) ise maneviyatın romantik ilişki doyumuna katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. Rollins (2014) maneviyatın artmasının ilişkiden beklentileri ve evlilik doyumunu artırdığını ortaya koymuştur. Güçray, Hamamcı ve Saraç (2015) dini değerler ile ilişki doyumunu arasında olumlu yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulmuştur. Yapılan araştırmalar ele alındığında maneviyatın ilişki doyumuna katkıda bulunduğunu belirten çalışmalar olduğu gibi bu iki değişken arasında ilişki tespit etmeyen çalışmalar da görülmekle birlikte, maneviyatla seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi ve ilişki yatırımının ele alındığı araştırmaya rastlanmamıştır. Maneviyat bireylerin yaşamı anlamlandırmalarında yardımcı olan bir unsurdur. Kişinin yaşam şekli, eş seçimi gibi birçok kararı etkileyebilmektedir. Dolayısıyla romantik ilişki yaşayan bireylerin de ilişkiye yüklediği anlamı etkileyerek, sosyal aktivitelerin de yoğun olduğu üniversite döneminde beraber geçirilen vakit, ortak arkadaşlıklar, paylaşılan anılarla ilişkilere yapılan yatırımı etkilemiş olabilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu, sosyal ilginin ilişki doyumunu ve ilişki yatırımını yordadığı; ancak seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi yordamadığıdır. Alanyazına bakıldığında sosyal ilgi ile ilişki istikrarının ele alındığı çalışmaya rastlanmamıştır. Thornton (1997) araştırmasında yüksek sosyal ilgi ve güçlü evlilik doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Sosyal ilgisi gelişmiş kişiler, kendilerini diğer insanlarla özdeşleştirmekte, onlara anlayış göstermekte, onlara yardım edip işbirliği yapmakta, öfke durumlarında bile insanlara sevgi gösterebilmektedir (Adler, 2004a). Sosyal ilgisi düşük olan bireylerse kendi çıkarlarını önde tutan, güç, üstünlük için çaba harcayan, insanlara güvenmeyen kişiler olarak nitelendirilmektedir (Erginsoy, 2010).

Araştırma sonucunda da sosyal ilginin ilişki doyumunu ve ilişki yatırımını yordaması, sosyal ilgisi yüksek kişilerde görülen; insanlara güvenme, biz duygusuna sahip olma ve ilişkiye katkıda bulunma gibi özelliklerin ilişkiye yansıtılması neticesinde ilişkiden memnuniyetin ve ilişkiye yatırımın artmasına katkı sağlamış olabilir.

Araştırmanın bir diğer sonucu ilişki benlik saygısının ilişki doyumunu ve ilişki yatırımını yordadığı, seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi ise yordamadığıdır. Alanyazın değerlendirildiğinde konuyla ilgili yeterli çalışma görülmezken, Snell ve Finney (1993) araştırmasında ilişki benlik saygısı yüksek kişilerin ilişkilerinde daha çok doyum elde ettiklerini ifade etmiştir. Eser Çimen (2007) ise çalışmasında ilişki doyumu ve ilişki yatırımı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir. Engel (2009) de düşük benlik saygısı ve sağlıklı bir romantik ilişki içerisine girme arasında anlamlı bir ilişki tespit etmemiştir. İlişki benlik saygısı kişinin ilişki kurma ve sürdürmede kendine güvenini ifade etmektedir (Hamarta, 2004). Araştırma sonucu değerlendirildiğinde, ilişkide kişinin kendini onaylanmış, ilişkiyi kurma ve sürdürmede rahat ve yeterli algılaması ve bu durumu partnerine ve ilişkisine yansıtması, ilişkiden memnuniyetini ve aldığı doyumu etkilemiş olabilir. Kişinin kendine güvenmesi, partnerinin sevgi ve desteğine güvenmesine, kişinin ilişkiye olan güveninin artmasına ve bu durum ilişkiye yapılan yatırımların da artmasına neden olmuş olabilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan genel sonuçlar belirtilmiş ve bu sonuçlar kapsamında geliştirilen bazı öneriler sunulmuştur.

6.1. Sonuçlar

Romantik ilişki yaşayan üniversite öğrencilerinin sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyatları ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- 1.İlişki doyumu ve ilişki yatırımı düzeyleri cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.
- 2.Seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir fark göstermemektedir.
- 3.İlişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyi ilişki süresine göre anlamlı bir fark göstermemektedir.
- 4.İlişki doyumu ile sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.
- 5.Seçeneklerin niteliğini değerlendirme ile sosyal ilgi, maneviyat ve ilişkisel benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.
- 6.İlişki yatırımı ile maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.
- 7.Sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı değişkenleri ilişki doyumunu yordamaktadır. Buna karşılık maneviyat ilişki doyumunu yordamamaktadır.
- 8.Sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyat seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi yordamamaktadır.
- 9.Maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı ilişki yatırımı yordamaktadır.

6.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1.Araştırma flört eden veya sözlü/nişanlı olan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısının evli bireyler üzerinde araştırılması yoluna gidilebilir.

2.Araştırmada sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyatın ilişki istikrarı üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak ilişki danışmanlığında sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyat kavramları sürece dahil edilebilir.

3.İlişkisel benlik saygısının ilişki istikrarını etkilediği göz önünde bulundurularak ilişkisel benlik saygısını geliştirici programlar uygulanabilir.

4.Maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısının yakın ilişkilerle ilişkisine alanyazında yeterince yer verilmediği görülmüştür. Araştırma sonuçlarının genellenebilirliği için yeni araştırmalar yapılabilir.

5.Adler ruh sağlığı üzerinde sosyal ilginin önemli bir etkisi olduğundan bahsetmektedir. Araştırmada da ilişki istikrarı üzerinde sosyal ilginin etkili olduğu görülmüştür. Eğitim sisteminde, sosyal ilgi düzeyinin artırılmasına yönelik çalışmalarda bulunulabilir.

6.Evlilik öncesi dönemdeki çiftler için evlilik öncesi ilişki geliştirme programları uygulanabilir. Bu programlar aile yaşam merkezleri, halk eğitim merkezleri, gençlik merkezleri vb. birçok kurumda yaygınlaştırılarak, daha fazla kişiye ulaşma imkanı sağlanabilir.

7.Eğitim kurumlarında, ilişki başlatma ve sürdürme becerilerine yönelik uygulamalar yaptırılabilir.

8.İlişki istikrarı, maneviyat, sosyal ilgi ve ilişkisel benlik saygısı değişkenlerinin ele alındığı kültürlerarası çalışmalar yapılabilir.

9.Boşanmak için mahkemeye başvuran bireyler, öncelikle evlilik aile danışmanlarına yönlendirilerek ilişki istikrarı üzerine çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Adler, A. (1956). *The origin of the neurotic disposition. The individual psychology of alfred adler*. New York: Basic Books.
- Adler, A. (1997). *Yaşamın anlam ve amacı*. (K. Şipal, Çev.). İstanbul: Say.
- Adler, A.(1998). *Social interest*. USA: Oneworld.
- Adler, A. (2003). *Yaşamın anlamı*. (A. Tekşen Kapkın, Çev.) İstanbul: Payel.
- Adler, A. (2004a). *Psikolojik aktivite (üstünlük duygusu ve toplumsal ilgi)*. (B. Çorakçı, Çev). İstanbul: Say.
- Adler, A. (2004b). *İnsanın doğası*. (A. Tekşen Kapkın, Çev.) İstanbul: Payel.
- Akbalık Doğan, Ö. (2010). *Evli bireylerde olumlu yanılama: İlişki bağlanımı ile nedensel ve sorumluluk yüklemeleri arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akın, A. (2015). *Psikolojide kullanılan güncel ölçme araçları*. Ankara: Nobel Akademik.
- Alpay, A. (2009). *Yakın ilişkilerde bağışlama: Bağışlamanın; bağlanma, benlik saygısı, empati ve kıskançlık değişkenleri yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Alptekin, K. (2008). *Sosyal hizmet bakış açısından genç yetişkinlerde intihar girişimlerinin incelenmesi: Bir model önerisi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ansbacher, H. L. (1982). Adler's views on the unconscious. *Individual Psychology*, 38(1), 32-41.
- Ansbacher, H. L. (1991). The concept of social interest. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice*, 41(1), 28-46.

- Arkar, H. (2004). *Cloninger'in psikobiyolojik kişilik kuramının Türk örnekleminde sınanması*. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aslan Yılmaz, H. (2014). *Yakın ilişkilerde izlenim ayarlamacılığı ve özbilincin yatırım modeli çerçevesinde incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atak, M. (Ed.). (2014). *I. ulusal "maneviyat psikolojisi" sempozyumu bildiriler kitabı*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.
- Atik, G. & Yalçın, İ. (2010). Counseling needs of educational, sciences students at the Ankara University. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 1520-1526.
- Avşaroğlu, S. (2007). *Üniversite öğrencilerinin karar vermede özsaygı, karar verme ve stresle başa çıkma stillerinin benlik saygısı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bash, A (2004). Spirituality: the emperor's new clothes? *Journal of Clinical Nursing*, 13(1), 11-16.
- Belen, F. Z. (2010). *Aile içi iletişime manevi psiko-sosyal yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilecen, N. (2007). *Yakın ilişkilerde stres ve stresle başa çıkma: Yatırım modeline göre bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilgin, H. (1996). *Baş ve boyun kanseri nedeni ile ameliyat olan hastalarda ameliyat öncesi ve sonrası beden imajı, benlik saygısı, depresyon durumları ile bakımda hemşirelerin karşılaştıkları güçlüklerin araştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bilgin, N. (2000). *Sosyal psikolojiye giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Brehm, S. S. (1992). *Intimate relationships*. New York: Mcgraw-Hill.
- Brehm, S. S., Kassin, S. M. ve Fein, S. (2002). *Social psychology*. (5.th.Ed.). New York: Houghton Mifflin Company.

- Buğa, D. (2009). *Yakın ilişkilerde istikrar: Bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükşahin, A., Hasta, D. & Hovardaoğlu, S. (2005). İlişki istikrar ölçeği (İİÖ):Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 25-35.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Büyükşahin, A. & Hovardaoğlu, S. (2007). Yatırım Modelinin Bazı İlişkisel Değişkenler Yönünden İncelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(59), 69-86.
- Büyükşahin Çevik, G. (2007). *Lise 3. sınıf öğrencilerinin arkadaşlık ilişkileri ve benlik saygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Büyükşahin-Sunal, A., & Okutan, N. (2010). Romantik İlişkilerde Bağlanım: Dindarlık Algısı ve Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (26), 80-88.
- Carter, A. M. (2001). *Investigating the interface of the investment model of interpersonal relationships and adult attachment style*. Unpublished Dissertation, Queen's University, Canada.
- Cimete, G. (2002). *Yaşam sonu bakım*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Collins, W.A. (2003). More and Myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1-24.
- Connolly, J. A. & Konarski, R. (1994). Peer self-concept in adolescence: Analysis of factor structure and of associations with peer experience. *Journal of Research on Adolescence*, 4, 385-403.
- Cook C.C.H. (2004). Addiction and spirituality. *Addiction*, 99(5), 539-551.

- Cooper A. E. (2003). *An investigation of the relationships among spirituality, prayer and meditation, and aspects of stress and coping*. Doctoral Dissertation, Wright Institute Graduate School of Psychology.
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco: Freeman.
- Çayır, C., & Emhan, A. (2010). Girişimcilerin stres ile başedebilmesinde tinsel değerlerin etkisi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(2), 101-120.
- Çetinkaya B, Altundağ S, & Azak, A. (2007). Spiritüel bakım ve hemşirelik. *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 8(1), 47-50.
- Dein, S., & Kimter, N. (2014). Din, maneviyat ve depresyon: tetkik ve tedavi için öneriler. *Ekev Akademi*, 18(58), 739-750.
- Doğan, T. (2006). Üniversite öğrencilerinin iyilik halinin maneviyat ve serbest zaman boyutlarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 1-16.
- Doğan, T. (2007). 1997-2007 yılları arasında Başkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'ne bireysel psikolojik danışma almak üzere başvuran öğrencilerin profili. *IX. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi bildiri özetleri*. İzmir.
- Doğan, T. (2012). Sağlıklı duygusal ilişkiler geliştirmede psikodramanın rolü: Bir olgu sunumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 49-60.
- Doğaner, B. (2014). *Romantik ilişkileri olan üniversite öğrencilerinin narsistik kişilik eğilimi düzeylerine göre; ilişki bağlanımı, ilişki doyumu ve benlik saygılarının incelenmesi: İstanbul ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dove, N.L., Agnew, C.R., Korn M.S. & Mutso, A.A. (2010). Predicting nonmarital romantic relationship dissolution: A meta-analytic synthesis. *Personal Relationships*, 17(3), 377-390.
- Duran, Ş. (2010). *Evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişkiler yaşayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, çatışma iletişim tarzları ve ilişki*

istikrarları üzerine etkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Dyson J, Cobb, M., & Forman, D. (1997). The meaning of spirituality: a literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 26 (6), 1183-1188.

Ekşi, H., Takmaz, Z. & Kardaş, S. (2016). Psikoterapi sürecinde maneviyat: Türk sağlık çalışanlarının deneyimleri üzerine fenomenolojik bir araştırma. *Spiritual Psychology and Counseling*, 1(1), 89-108.

Elkins, D. N. (2001). The handbook of humanistic psychology. Kirk J. Schneider, James Bugental, F. T., & Fraser Pierson, J. (Eds.), *Beyond religion : toward a humanistic spirituality*. Thousand Oaks : Sage.

Elkins, D.N., Hedstrom, L. J., Hughes, L. L., Leaf, J. A. & Saunders, C. (1988). Toward a humanistic-phenomenological spirituality. *Journal of Humanistic Psychology*, 28(4), 5-18.

Emmons, R. A. (2000). Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition and the psychology of ultimate concern. *The International Journey for the Psychology of Religion*, 10(1), 3-26.

Engel, G. (2009). *The interdependence between self-esteem and quality of romantic relationships*. PhD. Thesis, Adler School of Professional Psychology, United States.

Erginsoy, D. (2010). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgileri, bilişsel çarpıtmaları ve ilk anıları*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Eser Çimen, Ş. (2007). *Görücü usulü ve anlaşarak evlenenlerin çeşitli sosyal psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Etcheverry, P. E., Le, B., Wu, T., & Wei, M. (2013). Attachment and the investment model: predictors of relationship commitment, maintenance and persistence. *Personal Relationships*. 20, 546-567.

- Fehr, B. (2003). The status of theory and research on love and commitment. G.J.O. Fletcher., M.S. Clarck (Eds), *Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes* (pp. 331-356). Blackwell Publishers.
- Feldman, S. S. & Gowen, L. K. (1998). Conflict negotiation tactics in romantic relationships in high school students. *Journal of Youth and Adolescence*, 27, 691-717.
- Fletcher, G.J.O. (1993) Cognition in close relationships. *New Zealand Journal of Psychology*, 22(2), 69-81.
- Fromm, E. (1972). *Psychoanalysis and religion*. New York: Bantam Boks.
- Furjman, W. & Schaffer, L. (2003). The role of romantic relationships in adolescent development. In P. Florsheim (Ed.), *Adolescent romantic relations and sexual behavior: Theory, research, and practical implications*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Geçtan, E. (2012). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Remzi.
- Greever, K.B., Tseng, M.S., & Friedlan, B.U. (1973). Development of the social interest index. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 41(3), 454-458.
- Güçray, S., Hamamcı, Z., & Saraç, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu yordaması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (43), 69-81.
- Gündüz, Ş. (1998). *Din ve inanç sözlüğü*. Ankara: Vadi.
- Gürel Yılmaz, G. (2009). *Suçta sürüklenen ve suçta sürüklenmeyen ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Halat, M. I. (2009). *Yakın ilişkilerde istikrar: bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Halıcı-Kurtalan, M. & Kararımak, Ö. (2016). Ölüm kaygısı, tinsellik, dindarlık eğilimi ve varoluş kaygısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Spiritual Psychology and Counseling*, 1, 163-187.

- Hamamcı, Z. & Esen-Çoban, A. (2010). Dysfunctional relationship beliefs of late adolescence in adjustment to university. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 300–304.
- Hamarta, E. (2004). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerindeki bazı değişkenlerin (Benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme) bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Haskan Avcı, Ö. (2013). *Evliliğe hazırlık programının çift ilişkileri ve ilişki istikrarı üzerindeki etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Haste-Jackson, C. (2013). *Strengths and risk factors for romantic relationships: Perspectives of African American women*. Ph.D. Thesis, Syracuse University, United States.
- Hendrick, S.S., Hendrick, C., & Adler, N.L. (1988). Romantic relationships: Love, satisfaction, and staying together. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 980–988.
- Hendrick, S. S. & Hendrick, C. (2006). Measuring respect in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(6), 881-899.
- Hovardaoğlu, S. (1996). Sosyal mübadele: Evlilikle ilgili değerlendirmelere etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11 (36), 12-24.
- Impett, E. A., Beals, K. P., & Peplau, L. A. (2001). Testing the investment model of relationship commitment and stability in a longitudinal study of married couples. *Current Psychology*, 20(4), 312–326.
- Johansen, Thor, (2010). *Religion and spirituality in psychotherapy: An individual psychology perspective*. New York: Springer.
- Johnson, M.P. (1991). Commitment to personal relationships. E.H. Jones and D.W. Perlman (Eds.), *Advances in Personal Relationships*, Vol. 3, London: Jessica Kingsley.
- Jung, C. G. (1933). *Modern man in a search of soul* (W. S. Dell & C. E Baynes, Trans.). New York: Hartcourt.

- Kalkan, M. (2009). Adlerian social interest scale-romantic relationship form (ASIS-RR): scale development and psychometric properties. *Individual Differences Research*, 7(1), 40-48.
- Kalkan, M. (2010). Ergen romantik ilişkilerinde duygusal istismar, fiziksel istismar ve soruna yönelmeye adlerian bir bakış: sosyal ilgi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 242-247.
- Kaplan, H. (2003). The relationship of social interest to cooperative behavior. *Journal of Individual Psychology*, 34(1), 36-39.
- Karataş, A. & Gizir, C.A. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik danışma gereksinimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 250-265.
- Kayacı, Ü. (2014). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik doğum sıraları ve sosyal ilgi düzeylerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini yordamadaki rolünün incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaynak, B. D. (2014). *İlişki çatışmalarında duygu ifade biçimleri: Yatırım modeli açısından bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaynak Malatyalı, M. (2014). *Evli çiftlerde algılanan gücün bağlanma boyutları ve yatırım modeli değişkenleri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kelley, H.H., & Thibaut, J.W. (1978). *Interpersonal relations: A theory of interdependence*. New York: Wiley.
- Kılıç, M. (1995). Üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını bozan nedenler ve tedavide başvurdukları çözüm yolları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 86-93.
- Kızılırmak, Ö. (2015). *Genç yetişkinlerde yaşamda anlamın, maneviyat ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kostak, M. (2007). Hemşirelik bakımının spiritüel boyutu. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 6(2), 105-115.

- Köse, S., Sayar, K., Ak, İ., Aydın N., Kalelioğlu, Ü., Kırpınar, İ.,Cloninger, C.R. (2004). Mizaç ve karakter envanteri (Türkçe TCI):Geçerlik, güvenilirliği ve faktör yapısı. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 14(3), 107-131.
- Kublay, D. & Oktan, V. (2015). Evlilik uyumu: Değer tercihleri ve öznel mutluluk açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*,5(44), 25-35.
- Küçük Helvacı, F. (2012). *Romantik ilişkilerde sorun çözme ve sosyal ilginin aşka ilişkin tutumlarla ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Küçükarslan, M. (2011). *Mersin Üniversitesi öğrencilerinin romantik ilişkilere yönelik inançlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve romantik ilişki yaşama durumu değişkenlerine göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Larson, J. (1988). The marriage quiz: College students' beliefs in selected beliefs about marriage. *Family Relations*, 37, 3-11.
- Le, B., & Agnew, C. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta- analysis of the investment model. *Personal Relationships*, 10(1), 37-57.
- Leak, G., & Gardner, L. (1990). Sexual attitudes, love attitudes and social interest. *Individual Psychology*, 46, 55-60.
- Leak, G., & Williams, D. (1991). Relationship between social interest and perceived family environment. *Individual Psychology*, 47, 159-165.
- Leak, G. (2006). An empirical assesment of the relationship between social interest and spirituality. *The Journal of Individual Psychology*, 62, 59-69.
- Letlow, T.E. (2012). *Got God? A contemporary study of the relationship between spirituality and marital satisfaction*. PhD. Thesis, Capella University, United States.
- Levinger, G. (1991). Commitment vs. cohesiveness:Two complementary perspective. E.H. Jones and D.W. Perlman (Eds.), *Advances in Personal Relationships*, Vol. 3, London: Jessica Kingsley.

- Macdonald, N. E., Ebert, P. D. & Mason, S. E. (1987). Marital status and age as related to masculine and feminine personality dimensions and self-esteem. *Journal of Social Psychology*, 127 (3), 289-298.
- Markowski, E. & Greenwood, P. (1984). Marital Adjustment as a correlate of social interest. *The Journal of Individual Psychology*, 40, 300-308.
- Maslow, A. H. (1971). Farther reaches of human nature. New York: Viking. Norcross, J. C. ve Goldfried, M. R. (Eds.). (1992). *Handbook of psychotherapy integration*. New York: Basic Books.
- Moss, B. F. & Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family Relations*, 42(1), 31-37.
- Mutluer, S. (2006). *Özgüven oluşmasında manevi değerlerin rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Myers, D. G. (1992). The secrets of happiness. *Psychology Today*, 38-45.
- Odacı, H. (1994). *Yalnızlık, benlik saygısı ve yakın ilişkiler kurabilme düzeylerinin ve bu düzeyler arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Öz, F. (2003). *Sağlık alanında temel kavramlar*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Özabacı, N. (2004). Evlilik öncesi ilişkiler. H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu* (s.39-53) İstanbul: Remzi.
- Özaydın, H. M. (2016). *Varoluşsal boşluğu tahmin eden etkenler: İlişki doyumu, günlük uğraşlarda bulunan anlam ve değer sağlık ve sosyodemografik faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdoğan, Ö. (2010). *Aşkın yanımız maneviyat*. Ankara: Özden Öze.
- Öztürk, A. (2015). *Bireylerin sosyal medya kullanım davranışları ile ilişki doyumu düzeyi arasındaki bağlantıların değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Parmaksız, İ. (2011). *Öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeylerine göre iyimserlik ve stresle başa çıkma tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Pistole, M.C., Clark, E.M., & Tubbs, A. L. (1995). Love relationships: Attachment style and the investment model. *Journal of Mental Health Counseling*, 17(2), 199-209.
- Rollins, E. (2014). *Spirituality and marital beliefs as predictors of marital satisfaction among African Americans*. PhD Thesis, Capella University, United States.
- Rowe, M. M., & Allen, R.G. (2004). Spirituality as a means of coping. *American Journal of Health Studies*, 19(1) 62-67.
- Rusbult, C. E., Zembrodt, I. M. & Gunn, L. K. (1982). Exit, voice, loyalty, and neglect: Responses to dissatisfaction in romantic involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 1230-1242.
- Rusbult, C. E. (1983). A longitudinal test of the investment model. The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45(1), 101-117.
- Rusbult, C. E., & Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An Interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10 (2), 175-204.
- Rusbult, C.E., & Arriaga, X.B. (1997). Interdependence theory. S. Duck (Ed.), *Handbook of personal relationships*, (pp. 221-250), England: John Wiley & Sons.
- Rusbult, C. E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The investment model scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5, 357-391.
- Rusbult, C. E., Olsen, N., Davis, J. L. & Hannon, P. A., (2001). Commitment and relationship maintenance mechanisms. J.H. Harvey ve Wenzel, A. (Edts.), *Close romantic relationships maintenance and enhancement*, 87-113, U.S.A: Lawrence Erlbaum Associates.
- Seyyar, A. (2009). Çalışma hayatında ve işyerinde maneviyat. *Kamuda Sosyal Politika*, 11(4), 42-52.

- Sharpley, C. F., & Khan, J.A. (1982). The relationship between marital adjustment and self-concept for married individuals and couples. *Journal of Individual Psychology*, 38 (1), 62-71.
- Snell, W.E.J., & Finney, P.D. (1993). Measuring relational aspects of the self: Relational-esteem, relational-depression and relational-preoccupation. *Contemporary Social Psychology*, 17(2), 44-45.
- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Shollenberger, M. A. (2001). *Increasing marital adjustment in graduate students and their spouses through relationship enhancement*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, VA.
- Soyer, M. (2001). *Üniversite öğrencilerinin toplumsal ilgi düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Stanard, R. P., Sandhu, D. S. ve Painter, L. C. (2000). Assessment of spirituality in counseling. *Journal of Counseling and Development*, 78(2), 204-210.
- Şahin, C. (2015). *20-40 yaş arası bireylerde erken dönem uyumsuz şemalar ve ilişki istikrarı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şen, B. (2009). *Evlenmek üzere başvuruda bulunan bir grup nişanlı çiftin evlilik ve 'evlilik öncesi çift eğitimi'ne ilişkin bilgi, görüş ve değerlendirmeleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taluy, N. (2013). *İkili ilişkilerde mükemmeliyetçilik ve çatışma çözme tepkileri: Yatırım modeli çerçevesinde yapılan bir çalışma*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taylor, S.E., Peplau, L.A., & Sears, D.O. (2003). *Social psychology*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Temel, Z. F., & Aksoy, B. A. (2001). *Ergen ve gelişimi*. Ankara: Nobel.

- Thibaut, J. W., & Kelley, H. H. (1959). *Social psychology of groups*. New York: Wiley.
- Thornton, J.M. (1997). *A study of the relationships among social interest, marital satisfaction and religious participation*. PhD Thesis, University of North Texas, United States.
- Topkaya, N. & Meydan, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25-37.
- Türk Dil Kurumu (2017). *Maneviyat*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=MANEVİYAT sayfasından erişilmiştir.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2017). *Evlenme ve boşanma istatistikleri*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27593> sayfasından erişilmiştir.
- Türküm, S. A., Kızıldaş, A. & Sarıyer, A. (2004). Anadolu Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi'nin hedef kitlesinin psikolojik ihtiyaçlarına ilişkin ön çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 15-29
- Türkyılmaz, N. (2008). *Davranış genetiği bağlamında dini ve manevi eğilimler*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uzun, K.N. (2017). *Bağlanma stilleri ve evlilikte ilişki istikrarı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Wieselquist, J., Rusbult, C.E., Foster, C.A., & Agnew, C.R. (1999). Commitment, pro-relationship behavior, trust in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77 (5), 942-966.
- Wieselquist, J. (2009). Interpersonal forgiveness, trust and the investment model of commitment. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(4), 531-548.
- Yazgan-İnanç B., & Yerlikaya, E. (2008). *Kişilik kuramları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yörükoğlu, A. (1989). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. İstanbul: Özgür.

Yücalan, Ö. B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinin bazı değişkenler ve baskın ben durumları (TA) açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Uygun, A. E. (2015). *Din psikolojisi açısından 'Alfred Adler psikolojisi'nin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.



EKLER



EK-1

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili Arkadaşlar,

Bu araştırma romantik ilişkinize yönelik duygu ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Ankette yer alan soruları şu anda birlikte olduğunuz kişi ile olan ilişkinizi düşünerek cevaplayınız. Anketin geçerli olması için lütfen soruların tümünü yanıtladığınızdan emin olunuz. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaş:

Ne kadar süredir ilişkiniz devam ediyor?

1 yıldan az

1-5 yıl

5 yıl ve üstü

EK-2

ROMANTİK İLİŞKİLERDE ADLERIAN SOSYAL İLGİ ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA

Bu ölçekte romantik ilişkilerle ilgili bazı durumlar verilmiştir. Sizden istenen bu ifadeleri okuyup, size ne kadar uygun olduğunu derecelemenizdir. Aşağıdaki derecelendirmeye göre işaretleyiniz.

1=Kesinlikle katılmıyorum 2=Katılmıyorum 3=Kararsızım

4=Katılıyorum 5=Tamamen katılıyorum

	Kesinlikle katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Tamamen katılıyorum (5)
1.Partnerim ve ben eşit hak ve sorumluluklara sahibiz.	()	()	()	()	()
3.Partnerimle birlikte grup etkinliklerine katılmaktan hoşlanırım.	()	()	()	()	()
5.İlişkimizdeki çatışmalara kabul edilebilir çözümler bulma umuduyla karşılıklı olarak fedakarlık yapmak isterim.	()	()	()	()	()

EK – 3**MİZAÇ VE KARAKTER ENVANTERİ KENDİNİ AŞMA ÖLÇEĞİ**

Aşağıda 1’den 5’e kadar derecelendirilmiş ifadeler yer almaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatle okuyup, bu cümlelerin sizin durumunuza ne kadar uygun olduğunu işaretleyiniz.	Tamamen katılıyorum	Oldukça katılıyorum	Kararsızım	Pek katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
5.Çoğu zaman tüm yaşamın kendisine bağlı olduğu manevi bir gücün parçasıymışım hissine kapılıyorum.					
11.Yapmakta olduğum işe kendimi fazla kaptırıp başka her şeyi unuttuğumdan, çoğu kez “dalgın” olarak adlandırılırım					
16.Bazen, neler olacağını sezmeme olanak veren bir “altıncı hisse” sahipmişim gibi gelir.					
18.Mucizelerin olabileceğine inanırım					

EK-4

İLİŞKİ İSTİKRARI ÖLÇEĞİ

Bu ölçek duygusal ilişkilerinize ilişkin duygu ve düşüncelerinizi belirlemek amacıyla uygulanmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bilgiler sadece araştırma amacına yönelik olarak kullanılacaktır.

I. İlişki Doyumu

Şu anki yakın ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)

	Tamamen Yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça Doğru	Tamamen doğru
d) Birlikte olduğum kişi istikrarlı bir ilişki içinde güvende ve rahat hissetme gereksinimlerimi karşılıyor.				
e) Birlikte olduğum kişi duygusal olarak bağlı hissetme, o iyi hissettiğinde kendimi iyi hissetmem gibi gereksinimlerimi karşılıyor.				

4)İlişkim ideal bir ilişkiye yakındır.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamen doğru

II. Seçeneklerin Niteliğini Değerlendirme

Lütfen bir başkasıyla beraber olduğunuzu varsayın ve sizce bu kişi gereksinimlerinizi ne oranda karşıladı, tahminlerinizi göz önüne alarak aşağıdaki ifadelerin her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz.

1)

	Tamamen Yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça Doğru	Tamamen doğru
a)Kişisel düşünceleri, sırları paylaşma gibi yakınlık gereksinimlerimi bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.				
b)Birlikte bir şeyler yapma, birbirinin varlığından keyif alma gibi arkadaşlık gereksinimlerim bir başkasıyla beraber olsam da karşılanabilir.				

2)Birlikte olduğum kişi dışında bana çok çekici gelen insanlar var.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamen doğru

III. İlişki Yatırımı

Şu andaki ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerin her birine ne derecede katıldığınızı belirtiniz.

	Tamamen Yanlış	Oldukça yanlış	Oldukça Doğru	Tamamen doğru
d) Bireysel kimlik duygum yani kim olduğum birlikte olduğum kişi ve ilişkimizle bağlantılı.				
e) Birlikte olduğum kişi ve ben pek çok anıyı paylaşıyoruz.				

3) Boş zaman etkinlikleri gibi yaşamımın pek çok yönü, şu anda birlikte olduğum kişiye çok fazla bağlı ve eğer ayrılacak olursak bunların hepsini kaybederim.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Tamamen yanlış

Tamamen doğru

EK-5

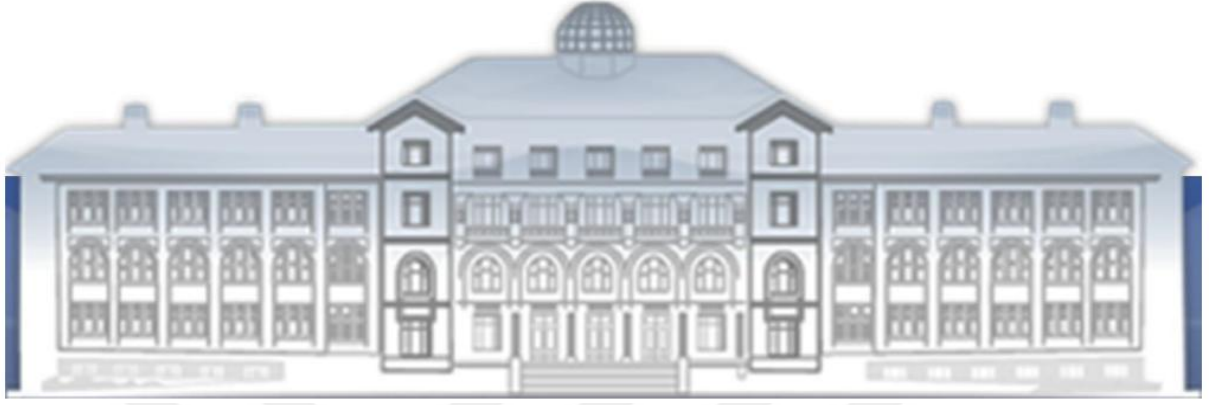
İLİŞKİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Aşağıda listelenen maddeler yakın bir ilişkideki insanları kastetmektedir. Örneğin yakın bir ilişkideki iki arkadaş, sevgililer arasındaki ilişki gibi. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizin duygu ve davranışlarınıza ne ölçüde uyduğunu aşağıdaki derecelendirmeyi kullanarak işaretleyiniz.

0=Bana hiç uymuyor 1=Bana az uyuyor

2=Bana biraz uyuyor 3=Bana oldukça uyuyor. 4=Bana çok uyuyor

	0	1	2	3	4
4.Yakın ilişkilerimde kendimi mükemmel bir kişi ya da partner olarak düşünüyorum.					
6.Yakın bir ilişkiyi başlatabilme becerilerim konusunda bazı şüphelerim var.					



GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR.